

Testesség, Kövértestűség.

Hogy nyúlánkká legyünk a nélkül, hogy az egészségünknek ártson, használjuk a **Pilules Apollo-t**, mely tengeri növények alapján van előállítva és párisi orvosok által jóváhagyva.

E könnyen betartható gyógyszer elhajtja a túlsúlyos embonpoint csillogtatlanul és biztosítja rövid idő alatt a kövértestűség gyógyulását mind a két nemnél.

Es a titka minden elegáns hölgynek, ki nyúlánk és fiatal alakját megakarja őrizni. Egy üvege ára utasítással együtt K 6.45 bérmentve, utánvétellel K 6.75.

J. Ratié, Pharmacie, 5, Passage Verdeau, Paris (9e).

Raktár Berlinben: **B. Hadra**, gyógyszerész, Spandauerstrasse 77.

Ausztria-Magyarországban: **Török József** gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12. 10467

Nodusin Aranyér-balsam.

tökéletesen és biztosan gyógyítja úgy a vak, valamint a nyitott aranyeret. Elismerőlevelek.

Készíti: **Nagy Kálmán** gyógyszerész Nyiregyházán.

Kapható az összes gyógyszertárban. Főraktár: **Török József és Egger Leó** gyógyszer. Budapest. Ára használati utasítással együtt 4 kor., bérmentes küldéssel postán 5 kor.

Fényképészeti készülékek

és kellékek,

KODAKOK

eredeti gyári áron kaphatók

CALDERONI és TÁRSA

mű- és tanszerraktárban,
Budapest, IV., Kishid-utca 8.

Látszerraktár: IV., Váci-utca 1.

1904. évi fényképészeti árjegyzékünk most jelent meg és kívánatra ingyen megküldetik. 10453

GANZ ÉS TÁRSA

vasöntő- és gépgyár-részvénytársulat

Leobersdorf, BUDAPEST, Ratibor. 582

Városi üzlet: IV., Ferencziek-tere 2. szám.

Elektromos világítás és erőátviteli berendezések, egyenáramú, váltakozó és forgó áramra. Elektromos távolsági, városi, bányai- és iparvasutak. Dinamógépek, elektromotorok, transzformátorok és áramátalakítók, daruk és szivattyúk; felvonók, szellőztetők, továbbá elektromos gépek és teljes berendezések a karbidgyártáshoz.

Áramszámológók, ilylmpák, mérőkészülékek.

Lakások és épületek elektromos világítási berendezése.

Vas-, acél- és ércöntvények építési és gépészeti czelokra.

Kéregöntésű vasuti kerek és keresztelések különösen vasból, elsőrangú, helyierőkötő elektromos és keskenyágányú vasutak számára.

Hengerszkek és malomberendezésekhez szükséges tárgyak.

Aprító gépek kőzúzó és Sattler-féle lécezés golyómalmok.

Turbinák, szilipek és csővezetékek. Papír és cellulózgyártásra szolgáló gépek.

Vasuti kocsi elsőrangú, helyierőkötő elektromos és keskenyágányú vasutak számára.

Vasuti kocsialkatrészek, csapágyak (Korbuly és Katona-Varga szabadalma).

Forgó korongok, tolpadok és kitérők. Daruk kézi-, gőz-, petrolenumvagy elektromos erővel való hajtására.

Transzmissziók. Gázmotorok, kotrók, generátor- és világító gáza 1000 lóerőig és azon túl. Petroleum-, Benzín- és Spiritus-motorok és Lokomobílok Bánki-féle vízbefecskendezéssel. Fűtémészítő készülékek. Vizzsűrők. 10150

Franklin-Társulat nyomdája, Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Huzás már 1904 május 28-án.

Erzsébet királyné-alap sorsjáték

Ő cs. és kir. fensége Ferencz Ferdinand főherczeg ur legmagasabb védnöksége alatt.

Főnyeremény

100,000

korona érték, továbbá nyeremények á 10,000, 5000, 3000, 2000, 1600, 1000 korona stb., egészben 7000 nyeremény.

Egy sorsjegy 1 korona.

Sorsjegyek kaphatók a váltóüzletekben, osztálysorsjegyelárusítóknál, dohánytőzsdékben és

Az Erzsébet Királyné sorsjáték főkezelőségénél, Budapest, V., Nador-utca 23.

Főherczegi Szt. Margitszigeti gyógyfürdő

BUDAPEST.

Nyári és téli gyógyhely.

43°-C. kénes hévforrás, Thermal, iszap-, villamos-fény-, mesterseges szénsavas-, forróleg-, mindennemű gyógy- s edző (Kneipp) fürdők. Svéd gyógytorna-terem. Napfürdő. 150 holdas árnyékos sétakert. Caúz, kőszvény, ischias, izületi bántalmak, emésztő, szervi bajok, szívbetegség, vesebántalmak, vérszegénység, ideggyengeség ellen.

Szt. Margitszigeti üditővíz

elsőrangú szénsavval telített ásványvíz. 9545

Igen hatásaos vér-szegénység, sápkor, neurasthenia esetei ben. Egy üveg ára 2.40 kor. Egy 6 üveg-tartalmú postaládá 12.12 kor. franco küldve.

Főraktár Budapest: **Török József** gyógyszerész.

Továbbá a készítőnél: **Rozsnyay Mátyas** gyógyszerész-rában Aradon, Szabadság-ter, valamint minden más gyógyszerüzletben.

Rozsnyay
vasas
china
bora.

A Rozsnyay-féle vasas chinabor egyike a legeliterjedtebb és leghatásosabb gyógyboroknak. Magyar édes borral készítve, a külföldi készítményekkel nemcsak kiállja a versenyt, hanem azokat felül is mulja. Vérszegényeknek különösen ajánlható.

Számos elismerő nyilatkozat. Több kórházban val alkalmazva. 9413

Szent-László (Püspök) gyógyfürdő

Nagyvárad mellett, Kernáts János fürdőbérő kezelése alatt. Kényelmes közlekedés. Vasuton Nagyváradtól 1/2, Kocsin 3/4 órai távolságon. Május-augusztus hónapokban naponta 12, vasárnap- és ünnepnapokon 16 vonat közlekedik Nagyváradra. A vasuti állomás a fürdőtelepen van.

Az európai hű 41° C. meleg természetes hévvíz javára van: az izületek és izmok számos bántalmával, ideg- s különösen savas izületi loboknál, csonttörések és különösen visszatartott vastagodásoknál; kőszvényes és annak különböző alakjaival; idegbajoknál, melyek rheumaticus alapon keletkeztek (ischias); különösen borbajoknál, végre női bajoknál; belsőleg: heveny és idült gyomor-bántalmaknál, májbajok és vesekövek eseteiben. Állandó fürdőorvos: dr. Nagy Ignác.

A különböző igények szerinti berendezett nyugtató szobák napi ára 1 kor. 20 f. és 6 kor. között váltakozik. Gyógyterem (Curtalon) hírlapokkal, szongora, könyvtár és tekeasztal. Terraszok szép kilátással. Éttermek, cukrászda, sétahelyek a fürdőtelepen és a mellette elterülő öserdőben. Az erdőben jó tekepálya és Lawn-Tennis.

Öt tükörfürdő és három kádifürdő kivül mórfürdők is vannak rendezesítve. Fürdők 40 fillértől 1 kor. 20 fillérig. **Elsőrendű, kitűnő, Állandó zenekar.** — **Telefon-összeköttetés Nagyváradra.** 10454

Villanyvilágítás. A legszebb kirándulás és szórakozási hely. Konyha és vendéglő a bérő száj vezetése mellett. **Prospektust** kívánatra küld a fürdőkezelőség.

VASÁRNAPI UJSÁG

22. SZ. 1904. (51. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: NAGY MIKLÓS. FŐMUNKATÁRS: MIKSZÁTH KÁLMÁN. BUDAPEST, MÁJUS 29.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 24 korona. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) együtt ... 12. POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) ... 8. POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkrónikával) ... 5. KEMÉNYI előfizetésekre a postaiag meghatározott vitellj le csatlakozó.

KÖNIG GYULA.

MAGYAR tudománynak egy újabb sikeréről számolhatunk be. A Tudományos Akadémia legutóbbi nagygyűlésén a nagy jutalmat, mely az akadémiai ügyrend értelmében a lefolyt hét évi időközön belül megjelent munkák közül azt illeti meg, mely a legkitűnőbb és egyszerűsmerind a tudomány terén jelentékeny haladást jelez, oly műnek ítélte oda, a mely magyar tudományos irodalmunknak méltó büszkesége, gazdag és mély eszmei tartalmánál fogva pedig a szaktudomány mozgalmaira, a tudományos érdeklődés változó irányai között is, hosszú időn át döntő befolyású lesz. E munka **König Gyula** «Az algebrai mennyiségek általános elméletének alapvonalai» című könyve. A könyvről az akadémiai jelentés így szól:

«E könyvben, melynek több mint feleresze a szerző eredeti vizsgálatait tartalmazza, König a holoíd és orthoíd tartományok, az összresolvens és aequivalentia-modulus fogalmának megalkotásával, továbbá az eliminatio-elméletben és az algebrai egész mennyiségek elméletében fellépő számos alapproblémának első megoldásával az algebrát és felsőbb számelméletet hatalmas lépéssel előbbre vitte. Akár az eredeti eszmék gazdagságát és mélységét tekintjük, akár az itt legelőször kifejtett módszerek termékenységét, az új eredmények fontosságát és nagy tömegét, a tárgy szigorú és e mellett szellemes kifejtését, az előadás világosságát és elegantiáját nézzük: mindenképen arról győződünk meg, hogy az utolsó évek nemzetközi irodalmában is aligha jelent meg munka, a mely a matematika egyik fontos disciplinájára nézve oly önálló felfogással foglalná rendszerbe a multnak minden alapvető alkotását és egyszerűsmerind gazdag eredeti tartalmával a jövő fejlődés számára oly nagy reményekre jogosító alapot nyújtana.»

Ime ez e könyvnek illetékes tudományos méltatása Akadémiánk részéről, de talán még ennél is lelkesebb hangon üdvözölték e mű megjelenését a külföld kiváló szakírói, a kik e könyvről irt terjedelmes tanulmányokban a Magyar Tudományos Akadémiát e mű kiadása alkalmából melegen üdvözölték, Königinnek pedig alig győzik eléggé megköszönni, hogy e véleményük szerint alapvető munkát, német fordításának közreboosztásával, számukra is hozzáférhetővé tette.

Öszintén örvendünk, hogy az Akadémia ezúttal elismerésének koszorúját oly férfinak nyújthatta át, a ki alkotásainak hosszú sorával hazánk tudományos irodalmának a külföld előtt is már sokszor dicsőséget szerzett s a ki jeleseink sorában már régóta egyik első helyet foglalván el, a magyar tudományos élet újjászülésének korától fogva lankadatlan munkásságával tudományos irodalmunk fejlesztése körül magának hervadhatatlan érdemeket szerzett.

König Gyula eredeti észjárású matematikus, a ki a nehezen hozzáférhető területeken tett felfedezésein kívül, a matematika teljes rendszerét is philosophiai szemlélődésének körébe vont. Minden értekezésének és könyvének,

minden előadásának bizonyos egyéni zamatot tudott kölcsönözni, a melynek révén mindig vonzó és érdekes. E mellett kiváló gondot fordít műveinek — hogy úgy mondjuk — aethetikai kialakítására is. A matematikának is megvannak a maga széptani törvényei. Ebben is az épülő rendszer mivolta határozza meg az építő anyagot és az építés eszközeit. Itt is minden pillér, minden bolthajtás csak úgy elégít ki, ha rendeltetésének megfelelően, egyszerűsmerind az ész statikai törvényeinek is hódol. Össze nem tartozó gondolatok vagy módszerek erőszakos egyesítése tudományos széperzésünket nem kevésbé sérti, mint fülünket a zenei hangok dissonantiája.

KÖNIG GYULA.

König tudományos működésében a szépnek törvényeit sohasem tévesztette szem elől s összehangatosan kikerekített és elmébebesztő munkálataiból olvasói nemcsak okulást, hanem gyönyörűséget is merítettek.

Igaz, hogy mint matematikus, munkásságának természeténél fogva, nem tarthat igényt arra, hogy a nemzet szélesebb rétegeire közvetlenül hathasson: de azért mégis multhatatlanul szükséges, hogy matematikai gondolkodásának exakt voltából, szigorú következetességéből, logikájának élességéből nemzeti művelődésünk szélesebb medrére is belejusson valami, kiváltkép nálunk, a hol a nemzet, hosszú elnyomatás korszaka után, tespedéséből felébredvén, szellemi és anyagi kulturájának terén évszázados mulasztások pótlására kénytelen. Valóban hálával tartozunk Königinnek, hogy az exakt gondolkodás elemének kulturánkba való beolvasztását munkálkodásával elősegítette; s ha ma a matematikusok oly gárdáját vallhatjuk magunkénak, a kiknek tudományos működését a külföld a maga teljes értékében méltatja és osztatlanul elismeri: ez első sorban az ő érdeme.

König Gyula 1849-ben Győrött született; ugyanott végezte a gimnáziumot. Egyetemi tanulmányait a bécsi orvosi fakultáson kezdte és a heidelbergi egyetemen Helmholtzhoz, a híres physiologusnak és physikusnak, s Königsbergnek, a jeles matematikusnak vezetése mellett folytatta. Heidelbergben írta az elliptikus modul-függvények elméletére vonatkozó doktori disszertációját, a melynek alapján a doktori címet kapta. Ugyancsak heidelbergi tanulmányainak egyik eredménye az elektromos idegizgatás elméletére vonatkozó kísérleti élettani értekezése, a mely a bécsi tudományos Akadémia évkönyveiben jelent meg. A berlini egyetemen Kronecker és Weierstrass hírneves matematikusok elméleteivel ismerkedett meg. Hazajötté után 1872-ben egyetemi magántanár, majd pedig 1874-ben a magyar kir. József-műegyetemen a matematika nyilvános rendes tanára lett. Azóta mint tanár az eszmébebesztő, eredeti és mély gondolkodásról tanuskodó, formailag is tökéletes, a modern matematika majdnem minden ágát felölelő előadásainak sorozatával, a tanárképző-intézetnek töle vezetett semináriumi gyakorlatával, de leginkább azzal a fényes példával, melyet önálló tudományos alkotásaival szolgáltatott, a matematikának hazánkban számos hivat és buzgó művelőt nevelt.

Tanári és irodalmi működésén kívül bőven kivette részét hazánk tudományos, közművelődési és tanügyi mozgalmából. 1876-ban több tanártársával együtt megindította a «Műegyetemi Lapok» című folyóiratot. Néhány évvel rá Eötvös Loránd báróval a Matematikai és Fizikai Társulatot létesíté, a melynek folyóirata, a «Mathematikai és Fizikai Lapok» immár a 13-dik évfolyamát érte meg. Tevékenyen részt vett a középiskolai tantervek készítésében, s a tanárképző-intézet, a műegyetem és a közoktatási tanács, valamint kereskedelmi iskoláink újjászervezésében. A műegyetem igazgatásában is része volt 1886—1890. dékán, 1891—1893. rektori minőségben. Mint rektor az egyetemi építkezések kérdésével több beszédében behatóan foglalkozott és nem csekély érdeme, hogy e fontos kérdést napirendre és a megoldáshoz közel juttatta.

Tudományos érdemeit a Magyar Tudományos Akadémia is elismerte, midőn 1881-ben levelező, 1889-ben rendes tagjává, majd 1894-ben III. osztályának titkárává választotta.

Nem hagyhatjuk említés nélkül azt a köz-

gazdasági és társadalmi szempontból egyaránt fontos működést sem, melyet az Országos Gazdasági Munkás- és Cselédségélypénztár alapítása és igazgatása körül kifejtett és most is folytat. A Franklin-Társulat, e nagy irodalmi intézet és könyvnyomda igazgatóságának alelnöke s e helyen is lelkesen és nagy buzgalommal szolgálja a magyar irodalom és sokszorosító művészet érdekeit.

König sokoldalú elfoglaltsága és szakadatlan buvárlatai mellett még arra is talált időt, hogy hol kulturphilosophiai kérdésekről, hol a természettudományok kritikai történetének egyik-másik fejezetéről értekezzen. «A művelődés egységéről» s «Helmholtz és a jelenkori német tudományosság» című akadémiai ünnepi beszédei tartalmuk és szép formájuk révén különösen kiválóak.

König hazai és idegen nyelven közzétett műveinek száma felülmúlja a negyvenet s kutatató szorgalma a tiszta matematikán kívül az elméleti physikának nem egy fejezetét is gazdagította. Pályafutásának delelőpontján még innen van s így munkássága számos újabb sikerrel biztat. Az ő sikerei pedig tudományos irodalmunk gazdagodását és díszségének öregbítését jelentik.

REJTELMEK.

Egyszer, enyhe május végen,
Mentem künn a városvégen,
Hol a rideg nagy kőházak
Már ritkábbak,
És az aszfalt kevesebb,
Több az ég és több a föld.
S kopott fakó szín helyett
Több a kék és több a zöld.
Kevesebbek az imbolygó
Sápadt képi emberek,
Ellenben több a sikongó
Pirosposztság víg gyerek.

Vasárnapi nagy zivajban
A hógys mentem egymagamban,
A pázsitos liget-szélen,
Az útfélen
Egy mélylázó fiúcskára
Esett a tekintetem,
A ki szintén egymagában
Üldögélt a zöld gyepen.

Ott üldögélt csendbe, szépen,
A kezében
Viruló szép rózsza volt,
Mely a játszi fuvallomba
Rengve-ringva, hajladozva
Lágyan feléje hajolt.
A fiú csak nézte... nézte,
Simogatva és bezérvé
Szólt is hozzá valamit...
Majd egyszerre tépni kezdte
Leveleit, szirmaikat,
S úgy elbűsült ezalatt,
Csak hogy sírva nem fakadt...

Nekem a kis fiú tette
Szeget ütött a fejembe.
Kérdeztem szeretettel,
S nem késett a felelettel:

— A rózsája illatába
Bódult bele a kis kába.
Izgatá az édes titok,
Mit nem látott, csak gyanított,
Mi úgy szívéig hatott.
S keresé az illatot.

A kis bohón jót nevettem,
De máig sem feledém.

... Akkor egy kis lányhoz mentem,
Ki érdekelt, kit szerettem.
Ő is hajolt én felém,
S én a lelkét keresém.

Lampérth Géza.

SZÓRAKOZOTTSÁG.

Sully Prudhomme költeménye.

«Nagyság» helyett ím' öntudatlan
Azt mondtam neki: «Édesem»,
S testvérem lett e pillanatban
Az idegen.

Mikor a nőnek lelke gyöngéd,
Nem vágy udvarlást, bókákat
S mást, mint mi szivedből jön önként,
El nem fogad.

Nem kell neki a léha szócseka,
Mit visszavonsz nagy hirtelen,
Csak az, mit egyszerűn s nagy óva
Egy percz terem;

Nem az, mely bús sóhajra gerjed
Halottleplek koldus gyanánt, —
Az, mely, mint légzéskor lehellet,
Ajkadra szállt.

Hogy néma légy, azt sem kívánja,
Gyakran hazug a hallgatás;
Önkénytelen szó: ez a vágya,
S nem vallomása.

Francozából fordította: Szabados Ede.

A VÉN GAZEMBER.

Elbeszélés. (Folytatás.)

Irta Mikszáth Kálmán.

Kevéssel délután csendes, feledele fiakker hajtattott be a kasznárlak udvarára. Délézég fiatal huszártiszt ugrott ki belőle. Szájátató népek, kik künn a kerítésnél álldogáltak, szinte felszisszentek az ámulattól, kivált az asszonyfélék. Jaj de szép! Piktör se festhet annál különöb.

Perkálné fölsikított a pitvarban:
— Szent Isten! A Laczika!
— Én vagyok — szólt mohón a főhadnagy. — Hogy van a nagyapá?

Perkálné egy szót se felelt, csak a sirása indult meg, mint a befagyott patak, ha léket ütnek rajta és a keze legyintésével mutatta, hogy mindennek vége.

— Meghalt?
— Ma hajnalban.
— Hol fekszik? — Kérdé sötétén a főhadnagy.

Perkálné némán mutatott a balra eső szobára.

A gyermekfőhadnagy megfogta a kardját, hogy ne csörömpöljön, aztán bement és néhány perczet töltött egyedül a halottnál.

— Nem sokat változott meg, — szólt végtelen szomorúsággal, mikor kijött. — Mi baja volt?

— Tüdőgyulladás, — tagolta Perkálné fuldokolva.

— Nem hagyott valami írást vagy üzenetet?
— Semmit sem tudok.

— Pista öcsém nincs itthon?
— Nincs, de neki is ment sürgöny.

— Ki intézkedik a temetés iránt?
— Senkije se maradt, senkije a világon, — siránkozott Perkálné.

— Hát a földesúr?
— Az nem szerette.

No, azt bizony magától is gondolta Borly Laczi. Már mint gyerek sokszor hallotta, hogy az öreg úr keze magához hajlik és hogy bolond a földesúr, a miért türi. Mikor új csizmát kaptak, vagy új kalapot, a többi gyerekek rájok kiabáltak, a mit a szülőiktől hallottak: «Könnyű nektek, eleget lop a nagyapátok.»

— Ha a földesúr nem törődik a szegény nagyapával, akkor én veszem a kezembe a

tiszteletes eltakarítását, — szólt keserűen. — Mi történt már eddig?

— Semmi egyéb, csak hogy itt volt a hatóság és bepecsételt mindent, még az én ládám is.

Laczi átment a paphoz, megállapította a temetés határidejét másnap délutánra, beszólt a rektorhoz, a ki már javában izzadt a búcsúzó verzezet megkomponálásában s fel is olvasott egy kész strófát belőle:

Az Isten megáldja, kedves uraságom,
Mit ellene véték, bizony számon-bánom.
Vegye méltóságod végső számadásom,
Odaátal lézen már az én lakásom.

— Ugy-e szép? — kérdezte a rektor hevült arczal.

— Csinos, — szólt a főhadnagy szórákozottan belenzvén a kéziratba, — de ön a bárókisasszonytól is búcsúztatja őt, a mint látom, ez pedig talán nem szükséges.

— E nélkül se olesőbb, — mondá a rektor, — s a téma csábító, mert a bárókisasszony egy rózsát hozott a haldoklónak, a mit vele fognak az ő kívánságára eltemetni. Így beszélt el nekem Perkálné.

A gyermek főhadnagy elpirult.

— Talán épen azért. Lássá a kisasszonyra kellemetlen lehet ez a leleplezés. Hátha a szülei megdorgálják ezért a tettéért, mert szegény nagyatyámat nem nagyon szerették a kastélyban.

— Hát persze. Sok tarka macskája volt neki. Nem bánom különben, a hogy a főhadnagy úr parancsolja.

— Nem szeretném, hogy kellemetlenség történjék. Az öreg báró furcsa ember.

— Nem sokat törődik az a dolgokkal, tessék elhinni.

— Az igaz, ott se volt ma úgy látszik.

— Elutazott.

— Elutazott? Ütődött meg a főhadnagy. — És itt se lenne holnap a temetésre?

— No, azt már mégse teszi. Csak úgy kirándult. Báró Balassánál van valami értekezlet délután. Oda köcsizott el.

Mind a pap, mind a rektor nagy szivességgel és becsülettel fogadták, könnyen észrevehette, hogy a nagy távolság nagyra növelte itthon a nyibusát; a rektor pláne visszakísérte a gyászházhoz s ellátta tanácsokkal, hogy ha beszalad a városba, hol vegye meg a koporsót, hol a szemfedőt, mi jár a sirásóknak, mennyi a papnak fizetendő stóla, stb.

Utezahosszat kijötték a parasztok a kapu elé és köszöntötték, a muskátlis, napraforgós kertekben kibukkant egy-egy menyecskefej, a bokrok közül is rámosolygott, csak a hatalmas, kevély kastély meredezett rá mogorván, közömbösen, becsukott szemekkel, leeresztett zsalujú ablakkal. Csak az nem vette őt észre. De, ki tudja, nem leselkedett-e ott is egy édes szempár a fehér csipkefüggöny mögül? Hiszen az a rózsza, mely a halott mellén hervad, ki másnak szólhatna?

Hazaérve, azt parancsolta a főhadnagy a vele jött fiakkeresnek, hogy fogjon be, beviszi a szomszéd városkába, aztán Perkálnéhoz fordul, ki megint sirni kezdett, hogy megpillantá.

— Az éléskamrát is bepecsételték? Mert éhrettem valamit, Perkálné néni, még ma nem ebédelttem.

— Nincs itt, lelkem, szentem, a világon semmi, kivált ilyen nagy úrnak, mint maga, ha csak egy kis rántottát nem csinálnék.

— Hát csináljon!

— De hagyja abba a sirást, Perkálné, — szólt közbe a rektor, — mert a főhadnagy úr nem akarja a rántottával a könnyeit is megenni.

Azok különben is a megboldogultat illetik.

— Hisz csak azt tudnám, hogy megemlékezett-e rólam, hűséges kutyájáról a végrendeletben? Mert oly hirtelen történt! Oh, Istenem, ki hitte volna!

A rántotta csakhamar elkészült s Laczi a városkába hajtattott, a hol megvette a szemfedeleket, megrendelte a koporsót, a keresztet, és minthogy a betűk csak reggelre készülhettek el, elhatározta, itt várja meg. Megszállt az «Arany bárány» vendéglőben, hová édes emlékek kapcsolódtak. Szobájából belátott a zárda kertjébe, hol most is ott gyomlálgató Tumbus apó, míg a csacsi, kinek füle egykor lelvészekrényül szolgált, most valami csurgató készüléket czipelt, öntözve az utakat és a gyepet.

Úgy tervezte Laczi, hogy Disznóssy uramhoz is ellátogat, de a hangulata nem volt most arra való. Az otthoni levegő, a fölfrissült emlékek, a haláleset és a vele kapcsolatos eszmekör ügyszólván bilincsbe verte lelkét. Tudta, hogy az öregnek nagy vagyona van, látta gyerek korában, a mint pénzeket hord, küld Miskolcra, Losoncra, Vácra, különböző takarékpénztárakba, azt is sejtette, hogy a vagyon nem egészen tiszta eredetű. Bizonyára a földesúr is tudja ezt. Egy-egy elejtett szava cseng-bong a fülében s ha összeállítja, biztosan meg lehet állapítani, hogy Inokay mindent tud.

No már most kész gyűlölet, ha ez a vagyon, mely az Inokaygyerekektől van elszipolyozva, a Borlygyerekekre esik. Hiszen a mód jó, híd a baroneszhez, de ez a mód válaszfal. Az is jobb, ha ő neki (Laczinak) van valamije és Máriaának nincs, mintha megfordítva, Máriaának volna és neki nem. Hiszen mind jó volna, ha mástól jönne ez az örökség, de a nagyapó bizony még ezzel is csak megkeseríti unokáját, a kivel egész életében szigorúan bánt. De hát talán jót akart, mert furcsa ember volt, Isten nyugosztalja.

Hánytorgatván elméjében a dolgokat, arra is gondolt, hogy hátha lemondana az örökségről, de ez nagy számárság volna, a minő csak a regényekben van s azonfelül nem vezetne célhoz; a regényekben is csak azért vezet, mert az író az egyik számárhoz, a ki lemond a vagyonról, egy füst alatt likomponál egy másik szamarat is, a kit ez a gyöngéd érzés meghat s lábához omlik az előbbi számárnak. Mindenfélé bántó gondolatok szorongatták. Hátha ott se lesz a baronesz a temetésén. Hátha látni se fogja. Hátha a báró se lesz a temetésén s így nem nyílik alkalma a kastélyba menni és megköszönni a részvétét. De ha elmegy is a kastélyba, kérdés, Mariskát láthatja-e; vagy ha látja is, kérdés, beszélhet-e vele?

Es így tologatja az egyik gondolat a másikat, mint a szétúrt zombékból ezrelve másznak ki a hangyák, hangya tetején másik hangya. Isten tudja, hogy fogadja majd a báró. Hiszen

Vastagh György festménye.

SENT IMRE. Oltárkép a lipótvárosi Szent István-templomban.

az utolsó elválásuk az volt, hogy egy pofonnal fenyegetőzött. Hátha lenézi, fumigative bánik vele és épen a baronesz előtt? Oh, de borzasztó lenne! Neki (a baronesznek) is fájna az. Azaz, ki tudja? Hiszen, hol van az megírva, hogy a baronesz még mindig szereti? Hátha nem is szerette soha sem?

A föltárt zombék hangyái járnak-kelnek, mászkálnak, rágódnak a szíven, csiklandozzák, égetik, ingerlik, míg szeme, kihajolván a zárda kertjére nyíló ablakon, ott kalandoz, hol a fűvek is beszédesek... Ott állt, arra ment, ott himbálózott egy fa ágára ülve... Minden, minden ő róla beszél, jönnek, czikázás az emlékek innen is onnan is, szívét édes bánatba mártogatják, míg végre kigyúl az égen az első csillag, utána a második, harmadik, aztán egyszerre valamennyi, ezeknek mind közül van a szerető szívekhez, azok kedvéért is jönnek fel, valamelyik a végén megszanja és okvetlenül így szól hozzá:

«Oh, Borly főhadnagy, ne légy olyan ostoba, hiszen szeret az téged, mert odavitte azt a kis piros rózsát a nagyapádnak, te miattad. Oh, te ostoba Borly főhadnagy, gazdagabb vagy te Rotschildnál, mert ő szeret s boldogabb vagy te a földnek minden lakójánál, mert ezzel a hittel mehetsz te most vacsorálni az étterembe». Ezt

A KIRÁLYI MEGÉRKEZÉSEKOR GRÓF BATHYÁNY LAJOS ELNÖK FOGADJA.

mondja a csillag s ha a csillag nem mondaná, egy felhő mondaná s ha az se vállalkoznék rá, egy susogó falevél, vagy egy virágnak az ide-tévedt illata is megsugná.

Úgy elábrándozott, hogy szinte már tíz óra is elmúlt, mikor észbe jutott, hogy vacsorálni kellene. Szereltem idején nem úr a gyomor.

Átment a rostélyos-illatoktól terhes folyosón az épület tulsó szárnyába s benyitott az ebédlőbe, mely egy nagy s egy kisebb teremből állt, a harmadik, vörös terítékes részt, hol Tumbus apó iddógált a levélhordóval s hol Garibaldi vörös inges arcképe függött a falon, nem is említve. Laci különben az első nagy teremben foglalt helyet, hol a szokott kisvárosi alakok vacsoráltak a szétszórt kerek asztaloknál. Az egyiknél két fiskális ült s a «Galgavölgy» című hirtlap szerkesztője, odább a megyei főorvos disputált Hlinko árvaszéki elnökkel, egy helyütt fiatal kereskedők a kucséberrel bolondoztak. Odább egy katonatiszt ült egy hölgygel. Katona szeme a katonát veszi legelőbb észre. Borly Laci szalutált neki s leült egy magános asztalnál. A kardesöröpölésre felpillantottak a vendégek, a hogy szokás kis városokban, mindenki az ujon jöttet nézte.

— Tyűh, a teremburáját, de gyönyörű gyerek!
— S milyen fiatal, hisz ennek még szopnia kellene.

— S már főhadnagy! Bizonysan valami nagy úr. Meglehet, egy főherceg.

Az egész társaság tükön ült, de kivált a «Galgavölgy» szerkesztője. Csak a katonatiszt nem mutatott különösebb érdeklődést, annak méltóságán alul van a csodálkozás, ámbátor csak gyalogtiszt, de a hölgyet nem kötelezte ilyen-fajta kevelység, váltig odanézegetett a legyezője alá.

Laci addig is, míg a pincér a rendelt szelétjét meghozza, a helyrajzi viszonyok tanulmányozására adta magát. Ez alól nem ment senki. Nézte, ismergette a gyalogos főhadnagyot és egyszerre csak észbe nyílt, nini hiszen ez Litmaneck, a ki gróf Starvitz Katival levelezett. Az asszony is ismerősnek látszott előtte. Ezt már látta valahol, de hol, nem tudta volna megmondani.

A többi arczok is csupa ismerősök voltak, csak egy kicsit durvábbak, mint a hogy emlékében éltek. Az idő eljárt, hiába. A szomszéd teremből (oda nem láthatott be) cigány mu-

zsika szól, s ha néha kinyílt az ajtó s elállt a muzsika, nagy zsongás zaj hallatszott ki, vagy pedig valamely hazafias mondat ütötte meg a füleit, nyilvánvaló, hogy egy-egy szónok dolgozik odabent.

Mikor a pincér elhozta az ételt, önkénytelenül megkérdezte;

— Talán lakodalm van odabent?
— Nem, a követjelölt vacsorál ott a híveivel.

— Ide való jelölt?
— Nem a mi jelöltünk, de innen a megyéből. Idáig kísérték a falusi urak.

— Hát ezt a főhadnagyot nem ismeri?
— De igenis. Ez Litmaneck főhadnagy úr?

— És a hölgy?
— Az a felesége.

— Nem tudja a születési nevét?
(Kiváncsi volt Laci, hogy csakugyan Starvitz Katit vette-e el? Ámbátor nem lehet, mert a hölgy nem olyan volt még az esteli világítás

A KIRÁLY ELTÁVOZÁSA A SZANATÓRIUMBÓL.

(A király kocsi mellett Csizler Gyula, dr. Káthy Dezső, dr. Maller Kálmán, gróf Bathyány Lajos és dr. Tausz Ferenc s a háttérben József főherceg, Klotild főhercegnő, József Ágost főherceg, báró Dániel Ernő és báró oszti Herceg Péter.)

A KIRÁLY LÁTOGATÁSA AZ ERZSÉBET-SZANATÓRIUMBAN. — Sorger fényképei.

mellett sem, mint a ki most került volna ki a nevelőből.)

— Nem tudom a nevét, de gazdag asszony lehet. Különben ő is azt kérdezte az imént tőlem, hogy nem tudom-e főhadnagy úr nevét.

— Az én nevemet kérdezte?
— Igen is, kérem alásan.

(Folytatása következik.)

JÓKAI HUMORA A PARLAMENTBEN.

A ki a magyar országgyűlés naplóját lapozza a 61-iki országgyűlési ciklustól kezdve, az Jókai nevére rátalálhat, ha csak a gyorsírói «klammer»-ek («Tetszés», «Derűlttség», «Hosszantartó élénk», vagy «Általános zajos derűlttség») nyomait követi is. Senki nem esalt ki annyi derűt hallgatói lelkéből, senki nem fakasztott annyi mosolyt humora varázsvesszőjével a politika sivatagaiban, mint ő. Jókai felszólalásai, melyekre mindig gondosan készült s melyekre mindig válságos alkalmak adták meg a címet, ellenállhatlan vonzerőt gyakoroltak a parlamenti tanácskozás közönségére, habár ritkán lépett ki a küzdőtérre s politikai beszédeinek zöme csak a 80-as évekre esik.

Szellemesnél szellemesebb axiómák, megjegyzések, ötletek, visszavágások peregték ilyenkor ajkairól. Ilyen ez a röpké szó, hogy: «Politikai geniekben nem hiszek, a finansz-geniekre gyanakszom, a nemzetgazdasági geniektől pedig rettegek» (1880 február 26.). Ilyen az az elmés megjegyzése, melylyel néhai Lukács Bélát cáfolta le, mikor az az ország közgazdasági helyzetéről a hivatalos «Budapesti Közlöny» érvesi adatai alapján túlsötéten színezett képet festett: «Nemcsak az poétázik, t. képviselőtársam, a ki fantáziája nyomán nem létező képeket csinál, hanem az is, a ki a látottat nem akarja meglátni, — az is poétázik». Vagy a mit 1879 február 19-ikén Simonyi Lajossal polemizálva mondott: «A terroristák előbb megölték ellenfeleiket, aztán eltemették őket, de önök előbb eltemetnek bennünket s aztán mindennap megölnék». A függetlenségi pártól egyszer azt mondotta, hogy «annyira független, hogy egyik ember véleménye sem függ össze a másikéval».

Egyes csattanói beszédeinek aztán úgy hatottak, mint a csikázó villám, mely szeszélyesen száguld végig gondolatmenetének textusán s harsogó derűlttségbe olvad. Így mikor Szalay Imrénének az 1882 január 20-iki ülésen odavágta: «Igenis kívánom, hogy a pénzügyminiszter hozza be Magyarországra, a mi oly nagy

jóvedelmet hoz Francia- és Olaszországban, — az italadót, akkor aztán mondhatjuk, hogy iszunk a hazáért.» (Élénk derűlttség.)

De csipkelődéseinek leggyakoribb tárgya az akkoriban egyesült ellenzék név alatt szervezkedett párt s ennek nagy tekintélyű vezeterei, Apponyi és Szilágyi voltak. Szilágyiról mondotta volt egy alkalommal, hogy: «tisztelt barátomnak mindig nagyon bámultam az emlékező tehetségét, még jobban bámulum a feledő tehetségét». Ugyancsak Szilágyinak volt szánya az a finom vágás is, melyben játszi fordulattal vont párhuzamot kettőjük közt a bosnyák vitában. «Őn is zsurnaliszta volt, — ugymond, — én is (az abszolutizmus alatt). Tudjuk jól, minő küzdelem folyt le. Kettőnk közül az egyiket be is zárta az akkori kormány e küzdelemért.» (Derűlttség), stb. Mások meg Szilágyiról úgy emlékezett meg (1881 október 18.), mint a ki «a szónoklatban valóságos Paganini, a ki a válaszfelirat egyetlen hurján mindenféle variációit a párt-politikának, a magas és alacsony politikának végig tudja játszani» s szelid humorral céloz arra, hogy maga is helyesli, «hogy a magasabb pathos, a nemesebb declamatio, ha már minden szinpadról leszurult, legyen megtartva itt, a magyar parlamentben.» Ezt a megjegyzését vették leginkább zokon politikai ellenfelei s Jókainak a másnapi ülésen mentegetőznie kellett, hogy nem volt szándéka leszállítani a magas rhetorika tekintélyét.

Egy más alkalommal Szilágyira alkalmazta azt a Talleyrandról szóló adomát, a mit egy külföldi diplomata mondott volt annak egy hozzá intézett leveléről: «Uram, én egy fél óráig törtem rajta a fejemet, mi van abban a levélben, nem tudtam megérteni.» A mire Talleyrand azt felelte: «Uram, én egész nap törtem a fejemet, hogy úgy irjam, hogy ön azt meg ne értse.» — «Már most én, — fejezte be Jókai, — a ki nem vagyok valami különös felfogási tehetséggel megáldva, hogyan tudjam megérteni azt, a min t. képviselőtársam, Szilágyi Dezső egy hétig törte a fejét, hogy azt senki meg ne értesse.»

Szarkazmusa darabosabb volt persze akkor, mikor pl. Csanády Sándor untalan közbeszólásaira ripoztírozott így: «Kérem a képviselőurat, valahányszor az előadásomba közbe méltóztatik rontani, én mindig önkénytelenül a peleskei notáriusra emlékezem». Vagy mikor Helfy-nek felelve a Bosznia számára kért rendkívüli szükséglet fölött kifejtett vitában, az ellenzék gáncsolódásait, hogy miért mentünk be Boszniába, így tette neveltségessé: «Hát ide Magyarországra hívták-e bennünket a szlávok? Mikor ősapánk, Árpád, ide bejött, előbb meg-

A KIRÁLY ELTÁVOZÁSA A TELEFON-PALOTÁBÓL.

kérdezte talán itt Helfy barátomnak az őseit, hogy van-e jogunk nekünk, ázsiai embereknek, ide bejönni? Nincs más választás — jelentette ki végül, — mint vagy küzdeni a hazáért, vagy összeszedni a hány felesleges prókátor van Magyarországon, hogy perehők ki számunkra az otthagyt turkoman pusztákat Oroszországtól.»

Jókai egyetlen ötletével magával tudta ragadni hallgatóságát s a hangzatos ürességeket sokszor mutatta be a játszi gúny fordított világításában. Emlékezetes marad az a tréfás gúnyolódása, melyben az ellenzék kifogásait az adó tekintetében jellemezte. «Ha a petróleumra akarunk vámot vetni, védelmezik a szegény munkásokat, ha a katonai szolgálatot nem teljesítőkre akarunk adót vetni, védelmezik a szegény otthonmaradókat. Ha az utakra akarunk vámot vetni, védelmezik a szegény utasokat, ha a lutrin nyörökre akarunk adót vetni, védelmezik a szegény ternőcsinálókat, ha végül az állampapírok visszafizetésének oly módú meghosszabbításáról van szó, melyet a pénzügyminiszter törvényjavaslat alakjában

beadott, de visszavont, akkor meg védelmezik a szegény gazdagokat. (Zajos derűlttség.) Minden szegényt védenek önök, csak a legszegényebbet, az állam deficites kasszáját nem!»

Ép ily sikerülten figurázta ki 1885 február 16-ikán a főrendiházi reformjavaslat tárgyalásánál Irányi egy határozati javaslatát, melylyel az ügyvédi kar választás útján való képviseltesítését követelte a megreformálandó főrendiházban. «Hát hogyan választanak?» kérdezte Jókai, «Vajjon minden város ügyvédi kamarája küldjön fel egy felsőházi tagot magából? Vagy pedig az ügyvédek jöjjenek össze egy napon Budapesten és válasszanak? Négyezer prókátor a Rákoson, a kik magok közül felsőházi tagot választanak! Ez igazán olyan látvány, melyet irigylek azoktól, kik meg fogják érni.» De még humorisztikusabban képzelte a megoldást egy névtelen polgártárs levele, melyet Jókai a Ház homéri kaczaja közben olvasott fel, a melyben az ismeretlen bölcs azt a módot tanácsolta, hogy a legközelebbi képviselőválasztásoknál, a melyly megnyeri a többséget, az legyen a képviselőház tagja, a melyly pedig kisebbségben marad, az menjen fel a felsőházba.

1882 május 21-én Jókait elfoglaltsága távol tartotta az üléstől. Másnap aztán szót kérve, a következő észrevételt tette: «T. Ház! Bocsnátot kell kérnem a t. Háztól, hogy a legközelebbi mult ülésben, akkor, a mikor gróf Apponyi képviselő úr beszédjét tartotta, nem voltam jelen, tévedésből írja a gyorsírói tudósítás: «Jókai Mór fejével tagadlag int». Én fejemet mindig magammal szoktam hordani.» Természetesen óriási derűltséggel fogadták a helyreigazítást.

Komolyabb ünnepek alkalmával is igénybe vették azonban Jókai népszerűségét és nimbuszát, a hol a pillanat emelkedettségének költői ihlettel kellett kifejezést adni. Sokáig a lelépő elnökök búcsúztató szónoka is Jókai volt s ő tolmácsolta a Ház köszönetét és elismerését pl. az elnöki polozról távozó Ghyzzy Kálmán és Szilágyi József előtt is. Amannak tisztes alakjához még szülővárosa, Komárom gyermekkori emlékei fűtétek s emlékében élt még a pozsonyi diéták híres ellenzéki vezérférfia, a kinek követi beszámolóí hű tükröi voltak ama nagy idők mozgalmainak, melyek Jókai ifjú lelkét is lángra gyújtották. Mindezt kifejezve találjuk abban a rövid beszédben, melylyel Jókai Ghyzzyvel szemben a tisztelet adóját leróta.

De lehetetlen volna még csak megközelítőleg is Jókai parlamenti szónoki működésének teljes és kimerítő képét adni. Felsőzólása legtöbbször egy jól megírt humoreszk hatását tette, természetesen fokozva még az ő sajátágosan megigéz előadása művészetével is. Csak a ki a kettőt egyszerre élvezhette, elméje játékának szívárványszineit s azt a jellemző előadást,

HIERONYMI KERESKEDELMISZTER SZALAY PÉTER POSTA- ÉS TÁVIRDA-ELNÖRIGAZGATÓVAL A TELEFON-PALOTA UDVARÁN A KIRÁLY LÁTOGATÁSA UTÁN.

A KIRÁLY LÁTOGATÁSA A BUDAPESTI ÚJ TELEFON-PALOTÁBAN. — Balogh fényképei.

A király gróf Andrássy Gyulával.

Mária Jozefa főhercegnő és kísérete.

A BUDAPESTI POLO-VERSENYEKRŐL.

melye gondolatait öltöztetni tudta, csak az ismerhette meg igazán *Jókai* ragyogó stíljét.

SZENT IMRE.

Vastagh György oltárképe.

A mi budapesti Szent István-templomunk is megkapja lassanként teljes művészi földszítését. Legújabbán érdemes művésznünk, *Vastagh György* fejezte be Szent Imre képét, mely a monumentális templom egyik mellékoltárát fogja ékesíteni. A szép festmény imázsamoly előtt térdreborulva ábrázolja az ifjú szentet, a mint szemeit teljes áhitattal a kis Jézust élőben tartó szüzanya felé emeli. Lábai alatt imádságos könyv, azon hüvelyébe dugott kard és lilomág jelképezi a magyar korona egykori várományosának földi pályafutását. Szent Imre finom metszésű, csaknem nőiesnek mondható arczélel, teljesen megfelel a legenda leírásának s *Vastagh György* festménye bizonyára mély megindulást fog kelteni mindazokban, kik a magyar szent életének meghatörtörténetével ismerősek.

A POLO-VERSENYEKRŐL.

A király, az udvar s az arisztokrácia itt tartózkodása révén annyira fölényesül a fővárosi társadalmi életben az előkelő körök részéről nagy érdeklődéssel találkozik a fővárosi urakból álló «Budapesti Poloklub» mérkőzéseinek sorozata. A szép és férfias polo-játék hívei nagy buzgalommal és mind nagyobb gyakorlottsággal ütik hosszú botra erősített kalapácsaikkal a labdát pony-lovaik hátáról s a nézőközönségnek nagy élvezete telik a látványosságban. A versenyeknek egyik legszorgalmasabb látogatója *József Agost* főherceg, a ki nejével, *Augusta* főhercegnővel s fiával, a kis *József Ferencz* főherceggel majd minden versenynapon jelen volt. Május 16-ikán *Mária Jozefa* főhercegnő is megjelent a versenyterén; e napon a hamburgi csapat küzdött *Augusta* főhercegnő díjéért, de a magyarok csapata fényes győzelmet aratott felettük s így a főherceggasszony ajándéka, egy művészi kivitelű ezüst serleg, idehaza maradt.

Május 20-ikán az a megtiszteltetés érte a poloklubot, hogy versenyüket meglátogatta a király is, a ki szintén látható kedveléssel nézte az ez alkalomra összeállított csapatok küzdelmét s tetszését igen meleg szavakban fejezte ki a klub elnöke, gróf *Andrássy Géza* előtt.

A SZERENCSETLEN TIZENHÁRMAS SZÁM.

A mai művelt társadalomban is élő sokféle babona közt a legelterjedtebbek egyike az, mely a 13-as számot szerencsétlennek, veszedelmesnek hozná tartják. Hány jókedvű társaságra veti legalább egy pillanatra a borús aggodalom árnyékát az a

véletlen fölfedezés, hogy éppen tizenhárman vannak az asztalnál s háziasszonyt ejtett már kétségbe az a kellemetlen véletlenség, hogy meghívott vendégei közül néhányan az utolsó pillanatban lemondanak s éppen csak annyian jelennek meg, hogy a tizenhármasszám kitéljék. Sietnek hamarosan egy tizennegyedik vendéget keríteni; így jut sokszor előkelő társaságba olyasvalaki is, a ki erről legfeljebb ha álmodni mert s talán még életmentő-kép is üdvözik a többiek.

Mondják, hogy nagy városokban vannak olyan emberek, a kik a bajból kisegítő tizennegyedik szerepéből kereselforrást csinálnak: telefon-izetnre kifogástalan öltözetben megjelennek a társaságban s előkelő magaviseletükről a házigazdán kívül senki nem is sejt, hogy voltaképp pénzért vannak itt s a jó vacsora csak ráadás. Ez persze nem bizonyos, hogy igaz, hiszen végtére ritka eset, hogy a házigazdának ne akadna valakije, a ki szívesen végig élvez ingyen és kellemes társaságban egy jó vacsorát. Tény azonban, hogy a tizenhármasszám babonájával a legelőkelőbb, legelőfogatlanabb és legműveltebb emberek közt is találkozhatunk.

A nagy *Napoleonnak* is megvolt ez a babonája, lord *Beaconsfield* pedig, az emberismeretéről és mérész szelleméről híres angol államférfiú annyira félt a 13-as számától, hogy egy ízben egy elég fontos állami okirat aláírását hetekig halogatta csak azért, mert éppen tizenháromszor kellett volna rajta aláírnia a nevéét. *Bismarckról* életének egyik legalapabb ismerője, *Busch Mór*icz, ki az 1870/71-iki porosz-francia háborúban a vaskanczellár oldalánál volt, a következő esetet jegyezte fel: 1870 szeptember 6-ikán, közvetlen mielőtt az asztalhoz ültek volna, az egyik segédítést felkiáltott: «Csak nem vagyunk éppen tizenhárman? Hát Istennek, nem; a minisztert bántaná a dolog.» Néhány nappal később mégis megessét, hogy csakugyan tizenhárman voltak s *Busch* ezt észrevéve, megsúgta szomszédjának. «Ne szóljon róla, a miniszter nagyon babonás, elkedvetlenülé ez a fölfedezés.» *Bismarck* különben nemcsak a tizenhármasszámot, hanem a pénteki napot is szerencsétlennek tartotta.

A németek a tizenhármasszámot az ördög tuczatjának hívják. Akárhány kereskedő van, a ki a világegyetért nem nyitna üzletet valamely utca 13. száma alatt; tizenhármasszámú bércsoei pedig a legtöbb városban nincs. Németország és Olaszország sok városában az összes utcákon a tizenkettős házszám után 12 1/2 vagy mindjárt 14 következik, mert a tizenhármast egy háziúr sem szereti kiakasztani a házára. Színházi páholyokat, fürdői kabinokat, fogadói szobákat, stb. ugyanígy szokták számozni.

Ezen ellenszenvnek, mint minden babonának eredete az ó-korban keresendő. Rendszerint az utolsó vacsorára szoktak utalni, a melyen az evangélium

szert Jézus és a tizenkét apostol, tehát éppen tizenhárman vettek részt. Ugyancsak a pénteki napot is azért tartják szerencsétlen napnak, mert Jézust péntek napon feszítették meg. Csakhogy a tizenhármasszám már jóval Krisztus előtt is szerencsétlen hírből állott. Ezt bizonyítja a *Peleus* királynak *Thetis* tengeri istennővel való házasságáról szóló görög monda. A lakodalmra t. i. tizenkét istenséget hívtak meg s a tizenharmadikat, *Eris*-t, a vizsály istennőjét nem hívták meg. Tudvalevő dolog, hogy *Eris* e miatti bosszújában dobta a lakomázók közé aranyalmáját s ezzel okozójává vált a trójai háborúnak. Az éjszak-afrikai muzulmánok is rettegnek a tizenhármasszámotól, a persák meg éppen ki sem merik mondani. A pogány germánok mondáiban is sokszor van nyoma e szám vészthozó voltának.

BIKAVIADAL.

Junius hó első napjaiban Budapest közönsége nálunk eddig csak hírből ismert látványosságban részesül. A *Corridas de Toros*-t, a spanyolok hírhedt bikaviadalát mutatja be a hazájában nagyhírű toreador, *Pouly fils* társulata.

Tengernyi tinta folyt már el a bikaviadalok védelmében és ellene. A spanyolok rendületlen lelkesedéssel ragaszkodnak e nemzeti sportjukhoz s ha lezajlottak a husvétünnep és téli pihenője után ismét megjelenik a bikaviadal az aréna porondján, mámoros láz telíti meg egész Hispaniát; mert hatalmas ellenzékének minden törekvése mellett is ebben a sportban látja összpontosulni a hidalgó régi dicsőségének egyetlen maradványát: a hősiességnek, a művészettel határos ügyességnek és a bravuros halálkockázatnak netovábbját. S a bikaviadal tagadhatlanul izgalmas, érdekes látvány, melyhez a pyrenei félszigetre az öt világrész minden tájáról zárandokolnak a kíváncsiak ezrei.

Az ó-kori cirikusok mintájára épül a plaza, vagyis a viadalok arénája. Maga ez az épület is érdekes képet nyújt: tizenötezer ember számára van benne ülőhely. Tizenötezer, az izgalomtól áthatott ember, a kik összegyűlnek, hogy haláltusát lássanak ember és fenevad között. Még pedig kicsoda haláltusát: megannyi rettenetes pillanat, egy-egy halálos veszedelem, nyilsurranással támadó és menekülő ellenfelek mozgalmak, váltakozó helyzeteinek képe; — igazi sport-dráma, a melyet indulatainak legvadabb szilajságával küzd végig az állat — és mosolygva, játszva az ember.

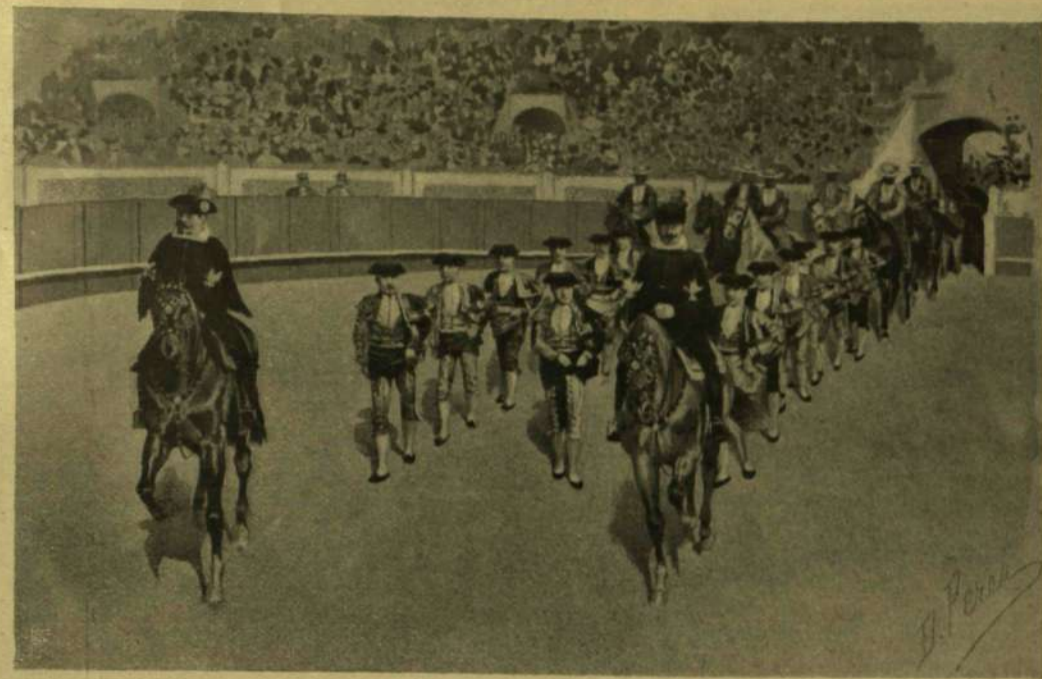
Három részből áll ez a színjáték, melyet a toreadorok festői öltözéke, aranyal hajmizett ó-andaluziai divatú ruházata, laktopánokba szorított fehér harisnyás lába, ez az egész ragyogó pompa emel. A dráma első része a *cuad-*

rilla, a viadorok felvonulása a főviador, a *matador* vezetése alatt. A spanyol arénákban a cuadrilla felvonulását hangos tüntetéssel fogadja a közönség. Az inént még türelmesen várakozó sok ezernyi nép egyszerre megszólal; rőzsák hullanak a porondra, biztató kiáltások hangzanak el, míg a zenekar tüzes spanyol melódiákat játszik. Ez idő alatt a bika még sötét ketreczében van, az aréna mögött épült istállórészen; az ő szerepe majd csak ezután kezdődik.

Mielőtt a viadal részleteit ismertetjük, néhány szóval tájékoztatást nyújtunk erről a különös fajbéli bikáról. A *toro di Lidia*, a harci bika, hajdanában nagy esordákban tenyésztett éjszaki Afrika és Spanyolország tájain, de rendkívüli vadtsága miatt dúvadként kipusztították. A termete kicsiny, de veszedelmes főleg előre álló, hegyes végű szarva miatt. A *toro di Lidia* szelidíthetetlen s azokon a helyeken, a hol fölnevelik, sajátos módszerrel tenyésztik. Egyes spanyol főurak uradalmakon hatalmas darab elkerített földön teljesen vad állapotban tenyésztik a harci bikát. Egy éves korától fogva embert úgy szőlván alig lát, csak két esordást, azok is állandóan lóháton hajtják ki a legelőkre. Néhány szelid tehén, a melyeket külön erre a célra betanítanak, őrzik a *toro*-t, mint a juhnyáját a kuvasz s ezek a tehének képesek csak rendben tartani. A mikor a csordától elválasztják az aréna számára kijelölt bikákat, azok egyenként erős vasketreczbe kerülnek. Ilyen ketreczekben szállítják vonaton is, ha messzebb helyre kell őket vinni. Az aréna főbejárata alatt vannak építve azok a sötét ketreczhek, a *chiquero*-k, a honnan a küzdőterre bocsátják az állatot.

Az aréna porondjáról elvonult a *cuadrilla*; a zene pillanatra elhallgat, — kezdődik a mérkőzés. Az aréna kapuján át a porondra ront ki a *toro*. A villamos lámpák erős fénye, a rengeteg embertömeg és a felhangzó zenekar hatása alatt a bika megriadva áll meg: mély bödüléssel jelzi a szokatlan kép látására ébredő dühét, — aztán a porondra dőf a szarvával. Néhány lépésnyire előtte könnyed léptekkel, vörös posztóval a kezében, díszes aranyipkelyes ruházatban megjelenik a toreador. A fenevad megszegi a nyakát, orrából sűrű párázat tör elő, — aztán nekilődül annak a tánczólo léptű embernek, hogy felkölje. A toreador nyugodtan várja be, szemét élesen rászegve a támadóra, mint a vívó, a ki a kard hegyét figyeli; — a bika pedig beleront a vörös posztóba, míg a toreador oldalt szökött. Hanem a nyakszirtjében ott himbálódik már a *banderilla*, az a szalagos rövid rúd, a melyet a toreador a bika dühítésére annak a bőrébe döfött. A bika toporzékolva áll meg, körülnéz; s íme az aréna szinpadán négy-öt aranypaszományos viador futott össze körülötte, játszi könnyedséggel harczra ingerelve a böszült bikát.

Ezzel megkezdődik az a csodálatos játék a halálos dühvel, a mely a bikaviadal legizgalmasabb érdekessége. Képeinken néhány jelenet van megörökítve, melyek minden szónál beszédesebbek. A viadorok a legképtelenebb merészségektől sem rettennek vissza;

BEVONULÁS (CUADRILLA).

némelyik széken ülve fogadja a bikát s hajszálnyira a szarvai elől ugrik oldalt. Egy másik póznával ugrik át a bika szarvai között annak hátán keresztül. *Guerilla*, a híres toreador a puszta kezeivel ragadta meg a bika szarvait s úgy vetette át magát annak testén. Az állat dühre perczről-perczre fokozódik; immár elérte a tetőpontját. Ez a pillanat nyitja meg a színjáték harmadik részét, a *matador* föllépését.

A tulajdonképeni hőse az arénának ő. Hazájában hirnevés, kényeztetett, dúsán fizetett kegyence a népnak; divatos, mint egy primadonna s társaságát a legelőkelőbb körök keresik. A hozzánk érkezett *Pouly fils* régi toreadorcsalád leszármazottja. A bikaviadalnak ősi vadtsága helyett *Pouly fils* a francia elegancia izléses formáját vitte játékába s vérontás helyett az ügyesség villámszerű változásait mutatja be a közönségnek. Minthogy pedig a bikát nem öli le s voltaképpen feyvertelenül áll szembe ellenfelével, vakmerősége még fokozottabb s védelme egyedül az ügyességében összpontosul, a mikor a végsőkig ingerelt bikával szembe száll, a barbár módszert, a mi a bika leszurásában nyilvánul, olyan bravuros módon oldotta meg, hogy a bika nyakszirtjének arra a pontjára, a hová a kardjával döfnie kellene, rózsaszalagot kördát tűz. A hatása mindazonáltal teljes ebben a francziás formában is.

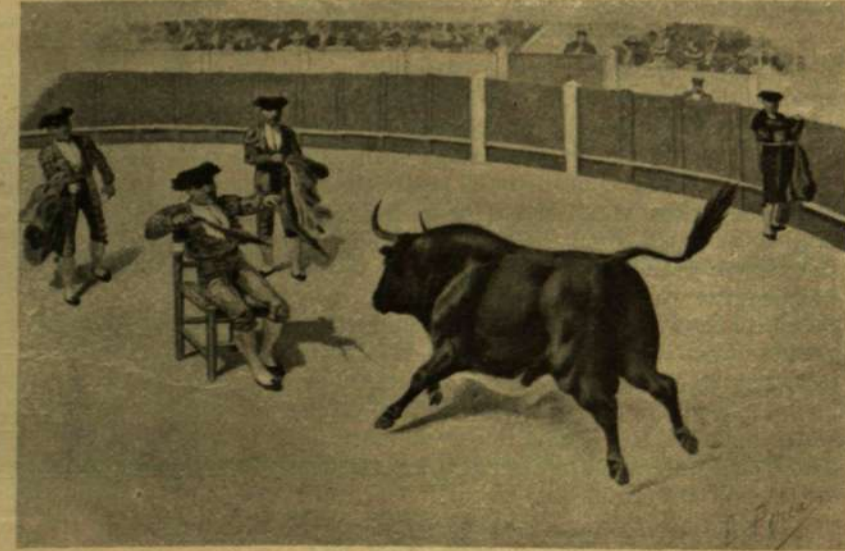
—r.—

PORT-ARTUR.

Kelet-Ázsiában alig találunk jobb helyet kikötő számára, mint *Port-Artur*. Csak egy igen nagy baja van, t. i. hogy télen át — nem mindig — de rendszeren befagy. Ettől eltekintve,

RÚDUGRÁS.

A BANDERILLA SZÉKEN ÜLVE VÁRJA A BIKÁT.

KÉPEK A BIKAVIADALRÓL. — Don Daniel Perea festményei után.

EGYVELEG.

* A szt.-louis-i világiállításon Anglia és Franciaország legügyesebb detektívjei vannak együtt, kik a világ minden részéből oda tóduló zsebmetszőket, betörőket és csalókat szemmel tartják. Eddig már 150 gyanús egyént állítottak elő. Ezek fényképei a kiállítás minden részében el vannak helyezve úgy, hogy mindenki által könnyen fölismerhetők.

* A japánoknál az imádkozás nagyon meg van könnyítve. Ugyanis az utcákon kerékekkel forgatható magas pónák reájok ragasztott imákkal vannak felállítva. A ki a kereken egyet csavar, az már imát végzett és mehet tovább dolgai után.

* XIII. Alfonzó spanyol királynak nem kevesebb mint száz háts lóva van. Ő maga naponta ellátogat az istállóba. Nem régen lord Roberts tábornok az afrikai hadjárataiban használt paripáját Alfonzó királynak ajándékozta.

* Az amerikai vasutakon az egész éven át hat teljesen berendezett baptista kápolna közlekedik. Oly állomásokon, hol baptista imaház nincs, a kápolna-kocsit a vonatból egyszerűen kikapsolják, s az isteni tisztelet végezte után a legközelebbi vonattal ismét tovább szállítják.

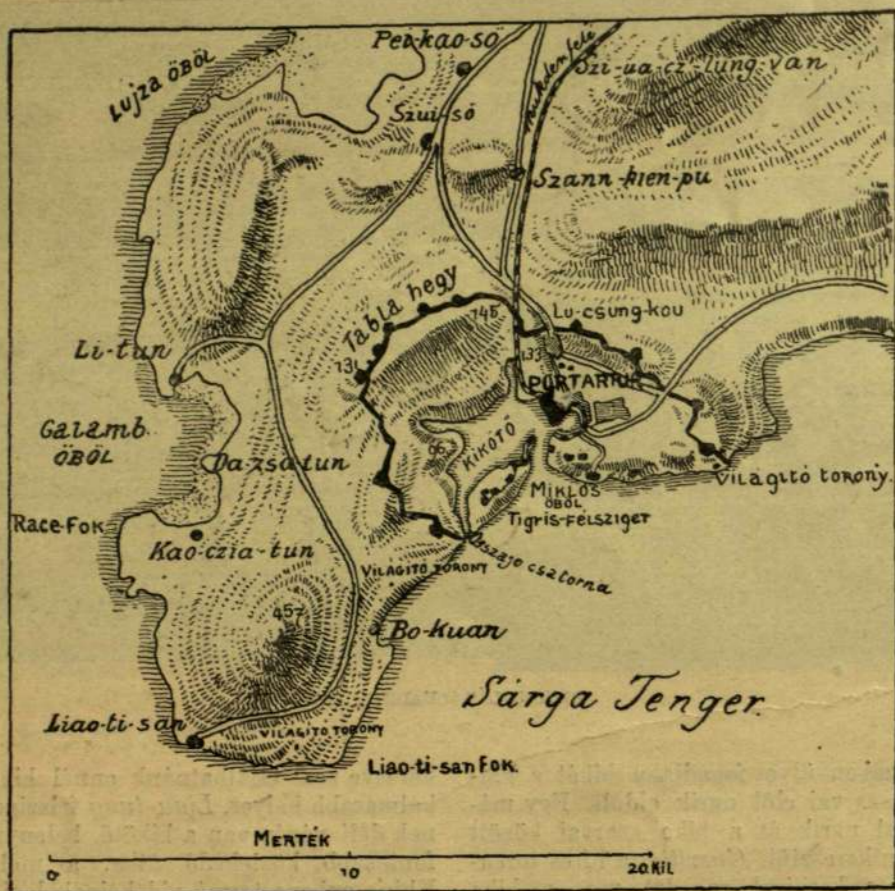
* Zakharin Borbála, ritka szépségű híres orosz népdalénekeső egyik moszkvai orfeumban az előadás után kijelentette, hogy tíz ezüst rubelért egy csókot ad. Erre a nézők tömegesen tódultak a színpadra, s Zakharin kisasszony 150 csókot osztott ki s a bevett 1500 rubelt hadi cselokra ajánlotta fel.

* Párisban kutyák számára oly nevelő-intézet nyílt meg, melyben fiatal kutyák tisztességes viselkedésre taníttatnak. Az intézetet meglátogató idegent a kutyák farkcsóválással fogadják s ha elmegy, az ajtóig kísérik, de ruháját vagy kezét nem érintik. A nők ölebesekéi urnöik mögött egy lépéssel járnak, soha sem ugnak, más kutyákkal nem érintkeznek egy szóval úgy viselik magukat, mint ez jól nevelt kutyához illik. A tanfolyam 6-8 hónapig tart, a tandíj pedig a tartással együtt 500 frank. Az intézetben jelenleg 300 kutya-növendék van elhelyezve.

* A gothenburgi vásártéren (Svédország) egy kis guillotin van felállítva, melyet csirkék, récék és egyéb házi állatok megölésére használnak. A gépet az ottani állatvédők előléte állíttatta fel, hogy ily módon a leöléssel járó állatkínzásnak elejét vehesse.

* Az ausztráliai, kaliforniai és transzváli aranytermelés folytonos emelkedése dacára az arany értéke nem csökkent, sőt az Egyesült-Államokban folyton emelkedik. Ennek oka leginkább abban keresendő, hogy a világ nagy pénzintézetei aranykincseiket folyton szaporítva, bankjegyeket vagy értékpapírokat bocsátanak ki. A forgalomban lévő aranypengé elkopása évenként szintén több millióra rúg.

* Egy teljesen kifejlesztett csethal sulya 100 tonna = 250 ezer kiló körül van s így annyit nyom, mint 80 elefánt vagy 400 medve.

PORT-ARTUR ÉS KÖRNYÉKE.

mentén nem fertőzi meg a talajt, meg a levegőt a rizstermelés poshadó vize.

Igaz, hogy Korea talán még szebb, még jobb, mint Mandsuorság déli része. Csak hogy ezt a félszigetet, úgy látszik, nem fogja európai nemzet hatalmába kerithetni. A Kínával való kereskedelemre nézve azonban Port-Artur kikötője mondhatatlan nagy jelentőségű.

A magas hegyekkel borított Liau-tung félsziget csipkésen, szaggatottan végződik el, épen szemben a San-tungi félsziget öblökben gazdag partjaival. Az a hegyrendszer, amely a Liau-tungi félszigetet borítja, ősrégi, meglehetősen lekoptott hegység, amely mindenütt szigetekké, félszigetekké bomolva süllyed a tenger alá. Ebben a tekintetben az attikai félszigetre emlékeztet, csak hogy annál nagyobb arányú.

Port-Artur képét tollrajzban mutatjuk be olvasóinknak, hogy az öböl védett s kedvező alakját annál könnyebben szemléltessük. Az öböl bejárata elé a szakadékos, meredek Arany-hegy (Uvang-csin-san) nyúlik be keletről, míg nyugatról valóságos ölelő kar gyanánt védelmezi a Tigris-félsziget. Ez a félsziget délnyugaton csak alacsony földnyelven csatlakozik a szárazföldhöz, a mit szükség esetén igen könnyű volna átvágni s ezzel a kikötőbe egy második bejáratot is teremteni. Az öbölnek leginkább használható része az u. n. keleti kikötő, míg az öböl sokkal nagyobb nyugati felének legnagyobb része olyan sekély, hogy apály idején szárazra jut. Különösen pedig nagyon sekély az a mélyen éjszak felé benyúló öböl, a mit képzünkön is lehet látni, a mint a Tábla-hegy és a Paju-szun közé benyúlik.

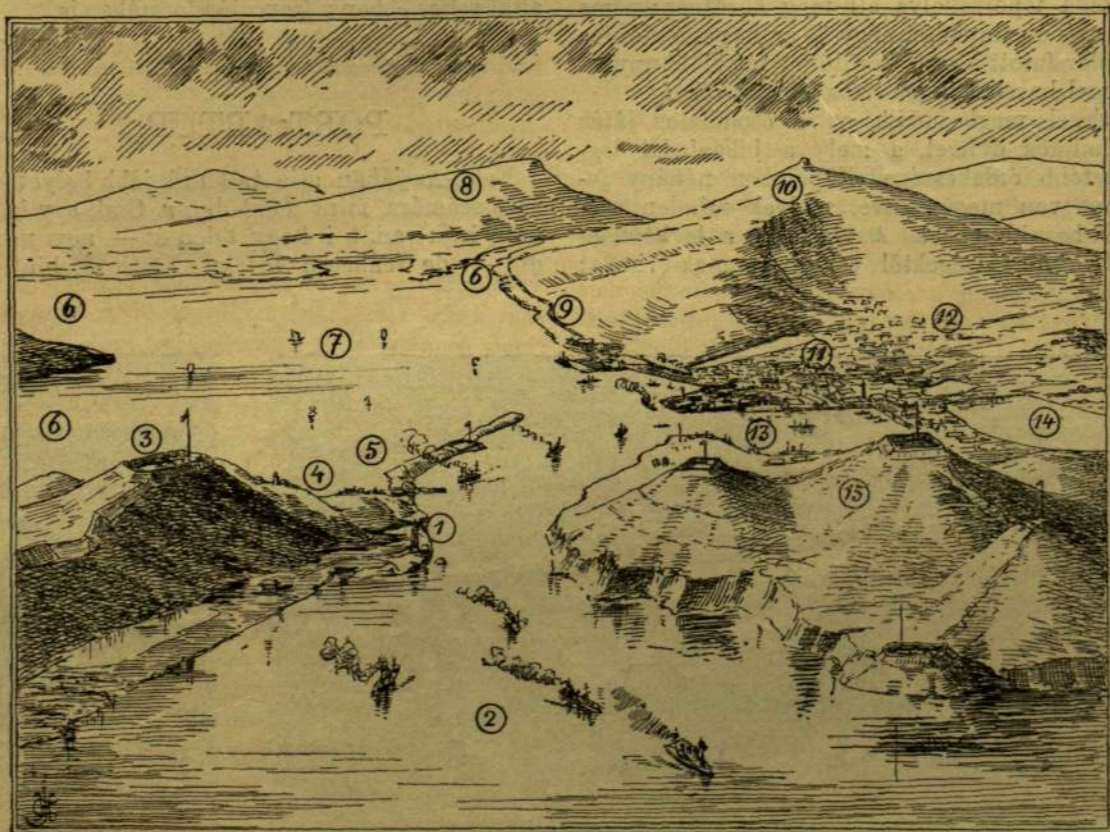
A Tigris-félszigetet és az Aranyhegyet a modern hadi technika minden fortélyával készült erődítmények koszorúzzák, de erős védelem veszi körül az öblöt a szárazföld felől is. Az erődítmények láncolata a kép háttérében látszó hegyeken vonul végig, de még a Tábla-hegyen is kívül. Nagy helyet fogad tehát védelmébe, a hol úgy a kereskedelemnek, mint a hadászatnak van elég tere a fejlődésre. A vasut éjszokról jó be az erdővel körülvett területre s a képzünkön is látható régi pagodával díszített hegy lábát kerüli meg az öböl felől, hogy a keleti kikötőhöz jusson. A keleti kikötő felett kis halmon látszik a kínai jamen (városbáz) két kosaras árboza, a mi mutatja, hogy a helységnek sok kínai lakója van.

A Tigris-hegy mögött, a nyugati kikötőben nem igen közlekedhetik mély járatú hajó, legfeljebb abban a szük csatornában, amely közvetlenül a Tigris-félsziget mögött nyúlik délnyugati felé. Ezt a mélyvízi csatornát Torpedó-csator-

nának nevezik, mert ez vezet a Tigris-hegy mögött rejtőző torpedó-arszálhoz.

A kikötő bejáratát két világító torony jelzi éjjel, az egyik a Tigris-félsziget környékén, képzünkön is látszik, a másik már jobb kéz felé kívül esett a kép keretén. Ez az Arany-hegy meredek partjain áll.

Az egész kikötő elhelyezésén látszik, hogy védelemre rendkívül alkalmas hely, hajókról úgyszólván bevehetetlen. Nem is valószínű, hogy a japánok ostrommal be tudják venni. Sokkal könnyebben célt érhetnek, ha elzárják a szárazföld felől s kiéheztetik, a mi azonban valószínűleg hosszú időbe kerülne. Az oroszok azonban kénytelenek körömszakadtaig ragaszkodni hozzá, mert Port-Artur elvesztésével elvesztették az uralmat a kelet-ázsiai vizek felett is.

PORT-ARTUR KÉPE MADÁRTÁVLATBÓL TEKINTVE.

1. Világító torony. — 2. Külső kikötő. — 3. Nau-csöing erőd. — 4. Tigris félsziget. — 5. Torpedó csatorna. — 6. A kikötőnek ez a része apály idején száraz. — 7. Nyugati kikötő. — 8. Tábla hegy. — 9. Vasút. — 10. Paju-szun hegy. — 11. Jamön. — 12. Lu-csing-kou városrésze. — 13. Keleti kikötő. — 14. Ping-csui-cse tö. — 15. Arany hegy-ség (Huang-csin-san).

A TELEFON-PALOTA A NAGYMEZŐ-UTCA FELŐL.

A TELEFON-PALOTA UDVARA.

A BUDAPESTI TÁVBESZÉLŐ-HÁLÓZAT ÚJ KÖZPONTJA.

Az állam a budapesti távbeszélő-hálózat üzemét 1897. évben saját kezelésébe vette át. Az átvételkor a hálózat előfizetőinek telefonjai négy központba egyes vezetékkel voltak bekapcsolva. Az átvétel után a kormány elhatározta, hogy a hálózatot átalakítja és pedig oly módon, hogy a négy központ megszüntetésével a székes főváros területén levő összes előfizetők telefonjai egy központba kapcsolóssanak be, az állomások pedig részben földalatti kábelek felhasználásával kettős vezetékű áramkörökkel köztessenek össze a központtal. Az egy központ a kapcsolások gyors végrehajtását mozdítja elő, mert nem kell más központok közreműködését igénybe venni, a kábel és a kettős vezeték pedig az üzembiztonságot és a beszélgetések tisztaságát fokozza.

Az új központ a Nagymező-utca 54-56 és Hajós-utca 33-35. számú házak között elterülő 2500 négyzetméter nagyságú telken épült, s a 325 ezer koronáért vett telek árának beszámításával és teljes felszereléssel együtt 2.996.000 koronába került. Ehhez azonban még hozzászámítandó a külső vezetékek átalakításának költsége is. A vezetékek az új központból kiindulva a város területén elszórvan berendezett fölvezető pontokig földalatti kábelekben vannak elhelyezve és csak ezen fölvezetési pontoktól kezdve haladnak tovább tetőtartókon. Összesen 65 fölvezető pont készült, a melyek mindenike a közelében fekvő előfizetői állomások légvezetékének a kábelekkel való összeköttetésére szolgál. A földalatti kábelek betoncsatornába vannak behúzva, mely csatornák a későbbi fejlesztés érdekében szükséges kábelek behúzását is megengedik. A kábel-csatornák, a kábelek és légvezetékek összes építése 3.760.000 koronába került. Végösszegeben tehát a budapesti hálózat átalakítása az előfizetőknek felszerelt új készülékek árának beszámításával összesen 7.393.000 koronába került.

Az új épület legnevezetesebb része a kapcsoló szekrény elhelyezésére szolgáló nagy kezelő terem, melynek hossza 63 méter, szélessége 10 méter és magassága 7 méter.

A fölállított kapcsoló szekrény egyelőre 10.000 előfizető számára van felszerelve, de befogadó képessége már most 20.000 előfize-

tőre terjed, pedig a teremnek csak egyik oldalát foglalja el, úgy, hogy a terem másik oldalán ugyancsak 20.000 előfizetőre szolgáló második szekrény is felállítható, vagyis a kezelő terembe 40.000 előfizető kapcsolható be.

Az új telefon-központ az úgynevezett «Common-battery» rendszer szerint rendezetett be. Ezen rendszer sok fontos előnnyel bír. Az előfizetőnek a felhívás alkalmával nem kell csemetni, mert ha a hallgató kagylót a horogról leemeli, erre a központban e célra alkalmazott kis villamos izzó-lámpa meggyullad, a mi a kezelőt figyelmezteti arra, hogy az előfizető beszélni óhajt. Ezen új rendszerrel az összeköttetés létesítésére szolgáló zsinórba az összekapcsoló két előfizető mindenike részére izzólámpa is van bekapcsolva, melyek a beszélgetések ellenőrzésére hivatják. Ha a beszélgetést befejezték és mindkét előfizető a hallgató kagylót fölakasztotta a horogra, az összekötő zsinórba kapcsolt mindkét lámpa meggyullad, mire a kezelő az összeköttetést szétbontja.

A «Common-battery» rendszer további nagy előnye az, hogy a beszélgetés érdekében szükséges telepek nem az előfizetőnél vannak elhelyezve, hanem az összes előfizetők a központban elhelyezett közös elemet használják. Innét a rendszer elnevezése is: közös (common) telep (battery).

Az előfizetők a rendszer-változásnak megfelelően új távbeszélő készülékekkel vannak ellátva s a négyféle kivitelű készülék közül ki-kis szabadon választhatja azt, mely az ő kívánalmainak leginkább megfelel.

Vannak az új rendszernek még többféle előnye is, de már a fentebb felsoroltak is eléggé bizonyítják, hogy a hálózat egész átalakításánál a gyors és biztos kapcsolás és a beszélgetések jószágának biztosítása volt irányadó.

A központi épület hat emelet-sorban van emelve, nem számítva hozzá a pinczét, mely az egész épület és udvar alatt terül el.

A pincze-részben vannak a vezetékek rendező s egyéb helyiségek, az egész épület hosszában pedig a kábelcsatorna. Az udvari közép részben a kazán- és gépház és akkumulátor helyiség, a nagy udvar alatt pedig az anyagraktárak nyertek elhelyezést.

A kazánházban három nagy kazán, míg a gépházban két nagy gép van felállítva az itt lévő két nagy és két kisebb dynamo-gép hajtására,

melyek az épület villamvilágításához szükséges áramot szolgáltatják, egy kisebb elektromotor pedig a gőzfűtéshez szerkesztett hatalmas ventillátort hajtja. A hideg levegő az udvaron felállított nagy légaknán és ennek folytatásán átjut a melegítő csövekhez, innen a ventilátor segítségével a légesatornán és kéményen keresztül az egyes emeletek helyiségeibe.

Az udvari rész alacsony földszintjén tíz kisebb raktár van és száraz raktár a kényesebb anyagok részére; továbbá a munkástanya és a vonalörök helyisége.

A nagymező-utcai fölépcsőn, mely gyönyörű faragású siklósi fehér márványból készült, oszlopi siklósi vörös márványból, festése pedig magyaros izlésű, jutunk a fölemelre, a hol a kísérleti állomás altisztjeinek lakása van.

A hajós-utcai fölépcső a többi fölemelre részt elfoglaló kísérleti állomásba vezet.

Az első emelet helyiségeit a műszaki vezetés foglalta el; a nagymező-utcai részen az ülésterem és különféle hivatalos szobák sorakoznak, hajós-utcai részén pedig a rajzterem és egyéb helyiségek.

A második emeleten az igazgató lakása és két más lakás van elhelyezve.

Az udvari részen van a kezelőnök lépcsője, szintén fehér márványból. Ezen érünk a második emeleti előtérbe, honnan a nappali és éjjeli pihenő szobákba jutunk, majd a ruhatár, öltöző és közös mosdó is innen nyílik.

E lépcsőn feljebb menve, érünk a 630 négyzetméter területű nagy kezelő-terembe, mely igen szép magyar motívumú festéssel van díszítve; ebben vannak a kapcsoló asztalok elhelyezve.

A harmadik emeleten vannak a kapcsoló hivatalok, a helyközi kezelő terem és néhány lakás. A felvilágítás nagymező-utcai fölépcsőn a harmadik emeletig, a hajós-utczain pedig a padlásig lehet jutni. A padlás faszerkezete tűz ellen impregnálva van s így az épület tűzveszélynek nincs kitéve.

A nagymező-utcai részen a kábel-folyosóból húzódik fel a kábel-torony, mely kisebb emeletekre osztva, a kábelek hordására vasszerkezettel van beépítve. Ugyanílyen állvány van a hajós-utczai részen is.

Az épület belső részei: az előcsarnokok és lépcsőházak, hivatalok és lakoszobák magyaros izlésűek vannak festve.

A külső homlokzatok francia modorban ké-

A MAGYAR-ITTEBI KOSSUTH-SZOBOR A LELEPLEZÉS UTÁN.

Fénykép után.

szültek, szintéglá- és kópor-vakolattal, az udvari homlokzatnál ellenben a magyaros formák érvényesültek, ugyancsak szintéglá- és kópor-vakolattal készítve.

A főlépcsőház és előcsarnokok ablakai színes üvegtáblákkal gyönyörökdöttek a szemet.

A nagy mű létesítésében maradandó érdeme van Szalay Péter elnökgazdátának, ki hosszú évek óta lankadatlan buzgalommal vezeti e hatalmas intézményt. Az immár majdnem teljesen befejezett átalakítás és átkapcsolás munkájában fő része volt a házhoz való szak-tudású vezetőjének, Balla Pál műszaki tanácsosnak, a ki Holzmann főmérnökkel s a házhoz többi mérnökeivel s tisztviselőivel éjeleket nappalokká téve dolgozott a nagy mű létesítésén. Sz. M.

A KIRÁLY AZ ERZSÉBET-SZANATÓRIUMBAN.

A «Vasárnapi Ujság» tudósítójától.

Azt a nemes művét a magyar emberszeretnek, mely fehér falaival barátságosan köszönti az érkezőt a János-hegy délnyugati lejtőjének pompás erdőségétől borított bemélyedésében: az Erzsébet királyné-szanatóriumot május 24-ikén tüntette ki Ó Felsője látogatásával.

A sanatóriumban kora délelőttől kezdve gyülekeztek a meghívott előkelőségek a király fogadására, József főherceg és felesége, Klotild főhercegnő állottak az élére a királyváró közönségnek, József Ágost főherceg is eljött. A kormány képviselőiben Berzeviczy Albert kultuszminiszter és Tóth Lajos miniszteri tanácsos jelentek meg. Pest-megyét Bemeczky Ferenc főispán és több tisztviselő, a fővárost is többen képviselték. Budakesz községet Hegedüs Károly kerületi országgyűlési képviselő és Bucics Ferenc esperes-plebánus. A fősorolt képviselőket kívül csak a Budapesti tudósok szanatórium-egyesületének kötelekbe tartozó előkelőségek voltak hivatalosak. A hölgy-bizottságból jelen voltak: Bathányi Lajosné grófné, Almásy Györgyné grófné, Hadik-Barkóczy Endréné grófné, Adler-Bankalány Hedvig, Daniél Ernőné báróné, özvegy Herich Károlyné, Korányi Frigyesné dr.-né, Emich Gusztávné, Hatzman-Deutsch Józsefné. Az urak bizottsága ez volt: Bathányi Lajos gróf, a sanatórium-egyesület elnöke, Korányi Frigyes dr. alelnök, Harkányi Frigyes báró alelnök, Müller Kálmán dr., egészségügyi bizottsági alelnök, Tauszk Ferenc dr., a sanatórium-egyesület első titkára, Czizler Győző, a sanatórium építője, Kuthy Dezső

dr., a sanatórium igazgatója, Ormódy Vilmos igazgató-tanácsos, továbbá csetei Herzog Péter báró, Emich Gusztáv udvari tanácsos, Réczey Imre egyetemi tanár, stb.

Két perccel déli egy óra előtt érkezett meg a Felsője, ki, miután Bathányi Lajos gróf meleg szavakban üdvözölte, azonnal tetszését fejezte ki az intézet elragadó fekvése fölött. Majd Korányi Frigyes főrendiházi tag, Kuthy Dezső igazgató-főorvos és Czizler Győző műegyetemi tanár kalauzólása mellett megkezdte az intézet megtekintését. Nagy érdeklődéssel nézte végig sorra a helyiségeket: a sanatórium földszintjén a rendelősobát, társalgókat és a vizsgyintézetet.

A rendelősobán megtekintett egy kórtörténetet s meglepő szakszerűséggel jegyezte meg a hozzátartozó «Láz-görbe»-ről, hogy szépen mutatja a beteg lázlatanná válását az intézeti kezelés folyamán. Majd hozzátette a terjedelmes, rajzokkal illusztrált kórtörténet láttára: «Ez maga is sok munkát adhat!»

A vizsgyintézetben az igazgató-főorvos, Ó Felsője kiváló érdeklődését látván a tus-készülék iránt, működésben bemutatott egy göztust, egy sugár- és egy esőtust. Majd a meglepített gyomorborításhoz való készüléket mutatta be, mint jó appetitóriumot, mire a király mosolyogva jegyezte meg: «Még soha sem láttam ilyet».

Az első emeleten Korányi Frigyes több beteg-szobát mutatott be a Felsőjének, a ki mindenütt nagy érdeklődéssel tartott szemlét útjában, több beteg-et is megszólván. Egyik két ágyszobához tartozó fekvő loggián azt kérdezte Kuthy igazgatótól, vajjon így fekszenek-e kinn a betegek télen is? «Igen, Felsője, nagy hidegben is», volt a felelet.

A tágas nagy lépcsőházban Czizler tanárhoz fordult a király, elismerését fejezve ki neki a pompás higiénikus építkezéstől.

A második emeleten a fertőtlenítő helyiséget, a nagy vörös mosdót tekintette meg Ó Felsője s látható érdeklődéssel hallgatta Korányi magyarázatait. Utóbb kalauzoldói visszavezették a nagy szabad fekvő folyósóra, melyről elragadó kilátás nyílik a budakeszi tágas völgyre. Itt néhány pillanatot szentelve a festői táj élvezetének, ismét több beteg megcsókolta a királyt, minél gyorsabb javulást kívánván nekik. Ezen a folyósón Kuthy igazgató a napsütés-mérő-készülék (nap-autograph) mutatta be Ó Felsőjének, melylyel a napsütés idejét pontosan fel lehet jegyezni s így hónapról-hónapra megállapíthatni, hogy mennyi napfényt élvezhettek a betegek.

A folyósóról visszamenet az éjszakai korridorban az intézet parkjának a János-hegy felé első részén nyílt kilátás. Szemben volt itt két csinos nyitott fabudé, az intézet foglalkoztatott műhelye, egyikben férfiak, másikban nők serénykedtek önkéntes kósáron munkán, melyet a sanatórium igazgatósága azért végeztet, hogy elvonja vele a beteg figyelmét a bajával való foglalkozástól. Ez is szemmel láthatóan tetszett a királynak.

Végül az 1060 köbméter légtartalma nagy ebédlő-terem került bemutatásra, a hol a berendezés és tisztaság fölött szintén elismerését fejezte ki a felsője látogatón.

Majd Korányi Frigyes köszönő szavaira kifejezte örömet a látottakon s azon meggyőződését nyilvánította a király, hogy az intézet hasznosan fog tovább is működni az emberiség javára.

Néhány szót váltán még az uralkodóház jelenlévő tagjaival, a király barátságosan köszönt az egybegyűlteknek, s aztán kocsijába ülve elhajtatott.

A KIRÁLY A BUDAPESTI TELEFON-PALOTÁBAN.

A király május 25-ikén délben Budapest egyik legújabb nevezetességét, a telefon központi palotáját tekintette meg, mely a Terézvárosban, a Nagy-mező- és Hajós-utca közt levegő telken nem régen készült el és nagyságra, berendezésre Európában első helyen áll.

Az uralkodó érkezését Hieronymi Károly kereskedelmi miniszter, gróf Serényi Béla államtitkár, Szalay Péter elnökgazdát, Lers Vilmos miniszteri

osztálytanácsos, Demény Károly és Kolossváry Endre igazgatók, Balla Pál műszaki tanácsos, Hollán Sándor és Szegey Máttyás titkárok s Holzmann főmérnök várták.

Déli egy órakor érkezett a király a palotába gróf Paar Ede főhadseggeddel. Hieronymi miniszter a fogadásra megjelenteket bemutatván, a király a központi épület tanácstermébe ment, a hol Szalay Péter elnökgazdát előadta a telefon-hálózat átalakításának munkálatait. A király érdeklődéssel hallgatta az előadást, azután a harmadik emeleti nagy kezelő-terembe ment s meglepetve nézte a hatvánhárom méter hosszú óriási helyiséget s érdeklődéssel szemlélte a sötétkék egyenruhás kezelők gyors mozdulatait, a mint a beszélők jeladására száz helyen is kigyúltak a világos lámpák. A felső tudakolásra Szalay föl-emlité, hogy naponta átlag hetven ezer beszélgetés történik. A kapcsoló-teremben bemutatott a királynak Mathovics Juliát, a hálózat legérkezőbb kezelőjét. Az ellenőrkölt azt kérdezte a királyt, hogy sokat hibáznak-e a kezelők, a mire tagadó választ kapott. Megtekintette Ó Felsője a nagy-teremben levő aróképpét is, és megkérdezte, hogy ki festette? «Balló Ede festőművész», volt a felelet.

Megnézte a király ezután az épület egyéb berendezését, az öltözőt, társalgót, a hálótermeket, s mindennel nagyon meg volt elégedve. Innen a kísérleti állomás helyiségébe ment a király, a hol megnézte az egyenruhás posztóját megpróbáló szakító-készüléket, miközben megmagyarázta a kalauzoló uraknak, hogy a katonaság miféle fajtáját használja a hordozható svéd telefon-készüléknek. Kolossváry Endre postaigazgató megmutatta a dróttalan táviratozást is, a mi ismét főképen katonai szempontból érdekelte a királyt. Kolossvárytól megkérdezte a felsője, hogy testvére-e a volt honvédelmi miniszternek és a veszprémi főispánnak? A postaigazgató igennel válaszolt. Szalay elnökgazdát elmondta, hogy a budapesti telefon palota első a maga nemében az egész világon. Japán rendezett be csak még a budapesti palota tanulmányozása után majdnem ilyent. Más városokban a telefon több hivatali helyről kezeli. Bécsben is két központ van. Berlinben nyolcz központ teszi bonyolulttá a kezelést. A király csodálkozását nyilvánította a magyar elektrotechnikusok bátorságán és sikerén, gratulált a kereskedelmi miniszternek és az elnökgazdátoknak s eltávozása előtt beírta nevét az emlékkönyvbe.

KOSSUTH-SZOBOR MAGYAR-ITTEBEN.

Torontál vármegyében a nemzetiségek közö ékelve van egy kis, alig kétezer lakossal bíró falu, Magyar-Ittebe. Ámbar idegenajkú falvakkal van körülveve, mégis nemcsak hogy megőrizte magyarságát, hanem még a szomszédos oláh, német és szerb lakosokat is föl-föllekesíti egy-egy hazafias ünnepélyével. Most pedig nagy áldozatok árán Kossuth-szobrot emeltek itt. Ennek leleplezése volt május hó 17-én. Ünnepi díszbe öltözött aznap az egész falu, háromszínű lobogó lengtet még a legszegényebb házon is. A falu lakossága díszbe öltözve vonult ki a küldöttségek fogadására. Az ünnepély kilencz órakor kezdődött a református templomban, hol istentisztelet volt. Mészáros Lázár lelkész tartott hazafias beszédet. Azután a szoborhoz vonult a közönség s itt Jenovay János nagybirtokos, a szobor-bizottság elnöke nyitotta meg beszédével az ünnepélyt. Utána ifj. Bóna János mondta el lelkes ünnepi leleplező beszédét. Az éljenzéssel fogadott beszéd után a szoborról lehullott a lepel s a közönség a «Ne sirj, ne sirj Kossuth Lajos» kezdetű dalt énekelte. Az első koszorút Rigó János t. b. főjegyző Torontál vármegye nevében helyezte el; Somfai János titkár a torontálmegyei közmivvelődési egyesület nevében, Omalyer Elemér mint egy budapesti fiatal írókból s művészekből álló társaság küldöttségé tette le a koszorút és szép, hazafias beszédet intézett, mint ittebeli születési szerb szülők gyermeke, az összegyűlt nemzetiségi polgárokhoz. Jenovay Imréné, a szerb-ittebei hazafias hölgyek. Jenovay Imre Csávossy Bélának, a kerület képviselőjének nevében tett koszorút a szoborra; koszorúkat helyeztek el a szomszéd községek nevében is. Még egy-két rövidebb beszédet mondtak s azután a Szózat előnéklésével a szobor előtt az ünnepély véget ért.

HALLER KÁROLY.

Erdély közéletének egyik jeles szereplőjét, Haller Károly egyetemi tanárt, kiváló jogtudóst ünnepelték május 24-ikén Kolozsvárott, abból az alkalomból, hogy betöltötte tanári műkö-

désének negyvenedik évét. Az egyetem dísztermében gyűltek össze az ősz tudós régi tanítványai, nagyszámú tisztelői, tanártársai, Kolozsvár társadalmának ügyszólván minden köre. A beszédekben, melyeket az ünnepélyen mondtak, az ország minden vidékéről érkezett üdvözlő táviratokban, melyek közt ott voltak Berzeviczy, Hieronymi és Lukács László miniszterekéi is, — megisztelő módon nyilvánult az az általános tisztelet és becsülés, mely az érdemes tudóst mindenfelől körülveszi.

Hilibi Haller Károly Nagy-Szebenben született 1836-ban. A jogi tanfolyamot az akkor fennállott nagyszombati akadémiában végezte s doktori oklevelet Budapesten szerzett. Közpályáját a kincstári ügyészségnél kezdte mint előadó. A kolozsvári jogakadémia főállításkor, 1863-ban oda nevezetett ki az osztrák jog, a váltó és kereskedelmi s a bányajog tanárának. Kolozsvárt hathatós társadalmi tevékenységet fejtett ki s ezzel nagy hállára kötelezte polgártársait. A tudományos foglalkozást úgy össze tudta kötni a közhasznú tevékenységgel, hogy mindkettőnek haszna volt belőle. Főrése volt a kolozsvári Sétatér-egylet, a torna- és vívó-egylet s a lövész-egylet alapításában. A korcsolyázó-egylet, az önkéntes tüzoltóság szintén az ő kezdeményezésének köszönhető megalakulását.

Mikor 1873-ban szervezték a kolozsvári egyetemet, ennek is tanára maradt az ausztriai magánjog tanszékén s 1880-ban tanártársai bizalma a rektori székbe ültette. Négy évvel később ideiglenesen Kolozsvár polgármester-ségét is elvállalta. Az Emke egyik kezdeményezője s első elnöke volt s a szerény kezdetből oly nagy népszerűségre jutott, nemzeti tekintetben oly fontos helyet betöltő egyesületnek továbbra is lelkes munkása maradt. Az ő vezetése alatt szervezkedett az Emke, melynek érdemeiért tiszteleti tagjává választották. Az ő kezdeményezésére csatlóztak Kolozsmonostor községet Kolozsvár városához; a mint hogy polgármesteri működésének sokat köszönhet a város, további fejlődése alapjainak megvetése tekintetében. 1886-ban ugyan vizsátért tanszékebe, de a város ügyeiben ezóta is mindig fáradhatatlanul buzgólkodik mint a törvényhatósági bizottság tagja. Alig van társadalmi, közmivvelődési, játékonysági egyesület vagy intézmény Kolozsvárt, melynek munkásságából ki ne venné a maga részét. Sokoldalú buzgó munkásságáért 1881-ben a vaskorona-renddel, 1897-ben pedig a miniszteri tanácsosi címmel tüntette ki a királyt.

Ez igen széles körre kiterjedő tevékenység mellett tudományos munkáival, több terjedelmes könyvével s nagyszámú értekezésével mivelte a jogtudományt. Irodalmi munkái ép úgy mint egyetemi előadásai alapos képzettségéről tesznek tanubizonyosságot; rendkívüli nagy egykori tanítványainak száma, a kik nevét mindig tisztelettel és szeretettel emlegetik. Egyike ő ama tudósoknak, a kikben az elméleti tudományos eszmékkel való foglalkozás nem bénította meg a gyakorlati élet kívánalmai iránti érzéket s így hatása tanítványaira annál közvetlenebb. Jubileumának ünnepe a valódi érdemek méltó elismerése volt.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

«Fehér virágok.» Kiss Olga hátrahagyott költeményei. Ez egyszerű kis versfüzet — mint Kozma Andorlót irt előszavából megtudjuk — egy ifjú, alig húsz esztendős leány írta, a ki nagy komolysággal készült tudományos pályára, titokban, csak legbizalmasabb környezetének tudtával rimkeibe foglalta ifjú, tiszta álmait, vágyait, reményeit, bánatát s mielőtt tehetsége kifejtett, meleg és színes érzelmi élete érett egyensúlyig higgadt hatott volna: váratlanul, hirtelen meghalt, néhány nappal átulta halála után. Olvasgató verseit, részvétől fogódik el lelkünk. Ebben a fiatal leányban nemes, tiszta, igazán női szív dobogott a jelentősegy költői tehetség is lakott benne. A kezdőre valló tapogatózás, pongyolosság mögött lépten-nyomon átesillan verseim egy-egy friss, melegen érzett, költői kép; a fiatalos ábrándok mögött egy szép lélek érzelmi mélysége. Egyik-másik vers megkap gondolatának szépségével s nem egyszer friss színt tud adni oly képeknek, gondolatoknak is, melyek különben régi ismerőseink. Ez utóbbi biztos jele érzése közvetlenségének s őszinteség-

HALLER KÁROLY.

nek: az a különben közönséges gondolat, kép csak-ugyan a szívén ment keresztül s friss erőt nyert belőle. Kiss Olga korai halála nemcsak azokra veszteség, a kik az életben közel álltak hozzá, hanem az irodalom barátaira is, mert bizonyos, hogy értékes tehetség hervadt el vele bimbójában. Mutatványul a füzetből, mely Miskolcra jelent meg, a következő verseket közöljük.

Csak élni, élni...

Csak élni, élni, elfogott a mámor,
Ittas vagyok a lét habzó borától.
A lassu tengés, hol a napok másznak,
Hol nincs történet, nincs öröm, se bánat,
Nincs igazatörténet, lázas munka mérge,
Oh, ez a kínok kínja, mének réme!
El tőlem el, józan mérséklet árnya,
Arany közönszer, balgák boldogsága!
Én csak tizes piros virágra vágyom,
Melyből bőditő édes illat szálljon,
Hogy illat s fényözönyt részegedve
Lelkem is fényfény s illatárú lenne.
Tudom azt is, hogy égő szép virágom
Elhavasd gyorsan, mint egy tűnő álmom,
Közmivvelődési, játékonysági egyesület vagy intézmény Kolozsvárt, melynek munkásságából ki ne venné a maga részét. Sokoldalú buzgó munkásságáért 1881-ben a vaskorona-renddel, 1897-ben pedig a miniszteri tanácsosi címmel tüntette ki a királyt.

Észrevétlen halál.

Oly messze vagy! A kéklő láthatáron
Vágyó szemem csügedten megfölkör.
Rád gondolk, de holtra fáradt lelkem
Alig vonszolja bémint szárnyait.

Nagy a világ és apró kis világok
Sok ezre fér meg rajt! Testvértelen;
Egyiknek meghal, ki a másba lépett,
Halál ez is, bár észrevételen.

Igy észrevétlen száz halálát hal lelkünk
S bár újra éled, a sebhely marad,
Mégsozokunk és ha válnak mindörökre,
Szemünkben többé könny alig fakad.

A magyar honfoglalás mondái. Dr. Sebestyén

Gyula ily című tanulmányával a millennium évében elnyerte a Kisfaludy-társaság pályadíját; munkáját azóta kibővítette, újabb tanulmányai eredményével kiegészítette; a nagy terjedelmű, mondhatni, sok tekintetben alapvető mű első kötetét most adta ki az évi könyv-illetményei során a Kisfaludy-Társaság.

Ez első kötet első könyve a honfoglalással, az énekmondókkal s a krónikásokkal foglalkozik; a második könyv a hun-magyar monadokört tárgyalja, melyreható buváriatokkal szerzett rendkívül nagy apparátussal. Az eredmény, melyre eljut, az hogy csakugyan van eredeti hun-mondakör. Szerinte humundai emlékeinket a magyarországi honfoglalás után szerezte, az Árpád-korban, a midőn erre megvoltak a kellő föltételek, a mikor virágzó krónikairódalom és énekmondás fejtett ki nálunk. Sebestyén ki is válogatta humundai eredeti magyar elemeit, megállapítja az aravonak és gepidáknek e tekintetben való szerepét, mondai hagyományainak a magyarokra s a székelyekre való átállását; a hun és magyar népek azonososságát hirdető tudatnak, mint a magyar honfoglalás jogi

igazolásának kifejtését. Sebestyén könyve kétségkívül nagy figyelmet fog kelteni tudományos körökben, de megérdemli — nagy fontosságú nemzeti tárgyánál s világos okfejtésénél és előadásánál fogva — a nagyközönség szélesebb köreinek figyelmét is. Az 562 lapnyi terjedelmű vasos kötetet izléses kiállításban a Franklin-Társulat becsótotta közre; ára 7 kor., vászonkötésben 7 kor. 60 fill.

Gobineau gróf: «A renaissance.» Gobineau a XIX. század francia irodalmának egyik legsajátosabb egyénisége. Diplomata volt, óriás képzettségű tudós, filozófus, történetíró és költő. S mind e minőségei egyesülnek irodalmi műveiben. Nagy terjedelmű írói munkásságának legáltalánosabb érdekű alkotása «A renaissance» című, melyet ő maga «történeti jelenetek»-nek nevez, tulajdonképpen azonban nagyszabású történeti képsorozat drámai formában, nem színpadi előadásra való dráma, de nem is pusztán tudományos történeti mű, formájával és tartalmával egyaránt a költészet s a tudomány határain mozog s mind a kettőből szokatlan mennyiség van benne.

Tulajdonképp őt önálló dráma e mű, egységbe Michelangelo alakja fűzi mind az ötöt, címül pedig a renaissance egy-egy jellemzetes alakjának nevét viselik: Savonarola, Borgia Czézár, II. Gyula, X. Leó pápák, Michelangelo. E drámai képekben benne van a renaissance történetének, művelődésének lényege, az olvasó képzeletét izgató költészettel, értelmét mélyen megragadó tudományos álláspont előadva. Gobineau költői tehetsége, a multat meglevítő ereje teljes szépségében érvényesül e nagyszabású műben, melyet dr. Székely István fordított le tömör, hajlékony, az eredeti híven követő magyarsággal. A két kötetet, mint a Kisfaludy-Társaság kiadványait, a Franklin-Társulat adta ki; ára fűzve 6 K. vászonkötésben 9 korona.

Jókai a «Szépirodalmi Könyvtár»-ban. A Franklin-Társulat kiadásában megjelenő «Szépirodalmi Könyvtár» című becses gyűjteményes vállalatban újabb Jókainak két műve jelent meg: az «Erdélyi képek» két kötet, mely az elhunyt nagy író nyolcz, Erdély multjából vett tárgyú elbeszélését tartalmazza s most hetedik kiadását érte meg; a másik mű, szintén hetedik kiadás, a «Szomorú napok» című regény. Egy-egy kötet ára csinos vászonkötésben két korona.

«Petőfi és Beranger», írta Miklós Elemér. Beranger, a francia chanson mestere nálunk főleg azáltal vált ismertté és kedvelté, hogy Petőfi lelkes bámulattal viseltetett iránta s ennek munkáiban is többször találjuk nyomait. Többen is megkísérelték már megállapítani a francia költő Petőfőre tett hatásának körét s mértékét, — az e tárgyú tanulmányoknak érdekes és tartalmas kiegészítést nyújtja Miklós Elemér munkája. Kellő mérséklettel nyomozza e hatást, a mely meglehetősen csekély s inkább egy-két jelentéktelen külsőben állapítható meg, a mi nem is esoda, tekintve, hogy Petőfi — ha nem fogadjuk is el a mai francia kritika nagy részének kiesnylő ítélletét Berangerrel — mindenestre mélyebb és eredetibb költői szemmel volt francia társánál. A szerző könyvének értékét fokozza az a szerzeteltjes elmélyedés, mely az általa tárgyalt két költővel foglalkozott és stíljének magyarróssága.

A konzuli bírósági intézménye. Nemzetközi jogi tanulmány, írta dr. Lers Vilmos. A magyar törvényhozás az 1891 évi XXI. törvénnyel alkotta meg a konzuli bírósági intézményét, Ausztriával egyenlő módon, a mi természetes dolog, külügyünk közösségéből folyik. Czélja a konzuli bíróságoknak, hogy elintézzék a keleten az ott élő vagy dolgozó európaiaknak egymás között vagy az ottani lakosokkal felmerült peres ügyeit. Erre nagy szükség van, mert a keleten a magán- vagy büntetőjogi ügyek vagy egyáltalán nem, vagy a miénktől eltérő, a mi jogfogalmaintól ellenkező módon vannak szervezve. Ezért az összes európai művel államok külön bíróságokat tartanak fenn, a török szultánál köztött szerződéses keretében, a keleti országokban. Magyarország és Ausztriának Törökországban, Egyiptomban, Marokkóban, Kínában, Sziamban, Perzsiában, Zanzibarban összesen 32 konzuli bírósága van, melyek fölött a konzuli főbíróválasztók a legfelsőbb fórum magán- és büntető ügyekben egyaránt. Ezt az intézményt tárgyalja Lers Vilmos most megjelent könyve s nagy érdeme, hogy megismerteti a magyar közönséggel a konzuli bíróságot, mely eddig nálunk még az érdekeltek előtt is kevésbé volt ismeretes. A kelettel való forgalom élénkítése folytán nemcsak a jogászoknak, hanem kereskedőinknek és iparosainknak is jó szolgálatot fog tenni e beható tanulmányokon alapuló, világszerte ismert, melyet Lampel Róbert (Wodianer F. és fia) kiadásában jelent meg.

Bródy Sándor «Sinészvér» című regénye negyedik kiadásban jelent meg, mint a Singer és Wolfner-féle «Egyetemes Regénytár» egyik kettős kötet. Ára 2 korona.

Jelky Gyula fényképe.

TELEFON-KEZELŐNÖK PIHENŐJE AZ ÚJ TELEFON-PALOTÁBAN.

Gondolatok és ötletek. Salamon Ödönnek, a múlt télen élete java idejében elhunyt tárcaíróinak hátrahagyott aforizmáit adták ki barátai e cím alatt. A kifejezés könnyedsége, az eleven stílus, az ötletesség a könyvben sok helyt sikerrel érvényesül. Az élet kis és nagy bajait, emberi hibákat, gyarlóságokat gyakran csipősen ostorozza. A könyv ára 3 korona: a jövedelmet az elhunyt író sírmelegére szánták.

„Az éjféli nap országában.” Vértési Károly, igen szorgalmas utrizaj-író, ez újabb könyvében Norvégiában tett utazását írja le, mintegy folytatásul Svédországról nemrég megjelent könyvének. A szerző nyílt szemmel jár a külföldön s a mit lát, azt szemléletesen írja le. Munkáját tanulással olvashatja az is, a ki a leirt vidékeket ismeri, az is, a ki csak ezután szándékosan oda ellátogatni. A könyvet tizenegy színnyomatú kép élénkíti; ára vászonkötésben 4 korona.

Mathematikai és természettudományi értesítő, XXII. kötet, 2. füzet. Szerkesztő König Gyula osztálytársa. Kiadja a Magyar Tud. Akadémia. A füzetben hét tudományos értekezés foglaltatik a matematikai és természettudományok egyes kérdéseiről. A cikkeket Bakay Lajos, Kherndl Antal, Konok Frigyes, Onody Adolf és Rados Gusztáv írták.

Jókai-gyászdal. Zempléni Árpádné, Révész Anikó zongoraművésznő, a kinek nem egy szép dalát éneklik az országban, Jókai halálára lendületes, magyaros gyászindulót írt. A mű zongorára, két kézre van letéve, eléggé könnyen játszható modorban. Szövegét Zempléni Árpád írt a zongorára s éneklésre egyaránt igen alkalmas és hatásos gyász-dalhoz. Kapható egy koronáért a szerzőnél (Budapest, IV. Bástya-utca 11. szám alatt) s a zenemű-kereskedésekben.

En, te, ő. Operette három felvonásban. Írták *Castilvet* és *Flers*. Fordította *Heltai Jenő*. Zenéjét szerzte: *Claude Terrasse*. A Király-színháznak a szezon végén sikerült találni egy operettet, mely esténként megtölti a nézőtér; szövege valóságos bohózat, zenéje tetszetős s a darabban felléptetett két primadonna, kik eddig a közhit szerint nem a legjobb szívvel voltak egymás iránt, most a közönség előtt csokolódnak. A szerzők Offenbachot követték, a mennyiben mindent parodizálnak, még pedig meglehetősen erősen. Vergy gróft, egy középkori várurat a felesége megcsalja Coucy gróffal. Boldogan élnek így hármasan addig, míg Coucy gróf, a szerető meg nem unja Vergyt s reá nem veszi, hogy elmenjen a keresztes háborúba. A feleség és a szerető ekkor azonban unni kezdik a nagy szabadságot. Az öreg Vergy végre megérkezik, de nem a keresztes háborúból, mert oda nem mert elmenni, hanem ez idő alatt valahol elrejtőzve dorbózt. Három bérelt hadifoglyot is hoz magával s ezek egyikével, a szép Mitzivel szerelmeskedik is. Ezért nem is sokat törődik feleségével. Mikor azonban egy kezebe került levélből megtudja, hogy neje Couccyval megcsalja, párbajra hívja ki a hűtlen barátot. A párbajnál Coucy meggyőzi, hogy az egész hír csak hazug mese. Vergy hamar megnyugszik, de jó hírneve megkínálja, hogy Veregkedjenek meg. Ezért megegyeznek, hogy Coucy el fog tűnni és Vergy elhítteti a társaságban, hogy ő ölte meg. Vergy nagy diadalmasan tér vissza, ámde megjelenik Coucy is és a fogoly Mitzinek kezd ud-

varolni. Vergy most már nyugodt és mindent megbocsájt. — Gabriella szerepét *Kury Klára*, Mitzi *Fedák Sári* játszotta, mind a kettő teljesen kifejtette művészi tulajdonságait. Sokat nevetett a közönség *Németh József* tréfáin, ki Vergy gróft adta. Tetszett egy apród szerepében *Magay Anna* is. (S. L.)

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A Kisfaludy-Társaság május 25-iki havi ülését Petrarca születése századik évfordulójának szentelte. Egész Olaszország ünnepelni fogja mostanában nagy költője emlékezetét, ki 1404 július 20-án született. A Kisfaludy-Társaság nyári szünete miatt pár hóval előbb tartotta meg az emlék-ünnepet.

Az ülésen *Beöthy Zsolt* és *Berzeviczy Albert* miniszter elnökölt. *Beöthy Zsolt* megnyitó beszédében hódolt a középkori Olaszország nagy lírai költőjének, a ki később nem egy magyar költőt ihletett meg. *Radó Antal* a költő életét és működését vizsgálta, mint az olasz líra megújítóját, mint a humanizmus előharcosát és mint olasz hazafit. Közben kitért arra a hatásra is, a melyet a *Laura-énekek* Kisfaludy Sándorra tettek, arra az állápontra helyezkedett, hogy a „Himfy szerelme”, noha Petrarcatól itt-ott kölcsönvett képek és fordulatok vannak benne, egészen eredeti alkotás. Himfy csak némely külsőségekben jár Petrarca nyomán, de a mellett megmarad tősgyökeres, eredeti magyar lírai egyéniségnek. Kitért a folólvásó Petrarcanak abban az időben való nápolyi szereplésére is, a mikor, közvetlenül Endre magyar herceg megöletése előtt, mint pápai követ ment Nápolyba, és jelentéseiben nem igen rokonszenves hangon írt a nápolyi udvar magyar pártjáról, kivált Endre herceg leg-hívebb emberéről, a ferenczrendi Róbert barától, egy szókimondó, szigorú erkölcsi szerzetesről, kinek a sima beszédű olasz poéta egy csöppet sem impo-nált. Megemlékezett *Radó* arról is, hogy sokak szerint Petrarca egyszer Nagy Lajos királyunk előtt is megjelent, Velencez részéről kérve békeszerződést, de szerinte ez merőben téves, és az a beszéd, melyet Petrarca ez alkalommal állítólag elmondott, és melyet *Mircse János* magyar fordításban is kiadott, teljesen koholt. Az érdekes előadás után *Hegedűs István* „Petrarca latin költészetéből” czimzen olvasott föl s különösen a pástorkölteményekkel foglalkozott. Kimutatta azok jelentőségét Petrarca egyéni életének magyarázására. A máig is kiderít-hetetlen *Laurához* való szerelm viszszhangzik ezekben is, valamiképp költői leveleiben. Két pástorköltemény műfordítását is felolvasta. Értekezését *Hegedűs Pindemonta* olasz költő szonettjével fejezte be, a ki *Laura* sírjából hívja Itáliát:

„Hálás hazám, oh jójj, karold te át
E sirt, a melynek szép lakója néked
Ilyen költőt ada s csokold porát.”

Zárt ülés következett, melyből a társaság az ülésből üdvözlő levelet küldött az olasz Petrarca-ünnep bizottságának. Aztán az *Irák életrajzi* című új vállalat ügyét intézték el. A vállalat felőleli a jeles írónak életrajzát, kiknek működése irodalmunkra kiválóbb hatást tett. A vállalat elzárja a mellett, hogy a kiválóbb írók életrajza a közönség kezén forogjon, egyszersmind a művészibb életrajzírás-

nak irodalmunkban való továbbfejlesztése. Élő író-ról életrajzot a vállalat nem ad. A szerkesztői három évre választják és annak be kell mutatnia a társaságnak előzetesen az életrajzot. *Ferencki Zoltán* választották meg szerkesztőnek.

A **Szent-István-Társulat** május 20-ikán *Ötven-tik* közgyűlését tartotta, s erre sokan gyűltek össze a Társulat palotájának dísztermében, főleg az egyház köréből.

A megnyitó-beszédet báró *Hornig Károly* veszprémi püspök mondotta „A szellemek forradalma és az egyház” cím alatt. A közgyűlés felhatalmazta a választmányt, hogy könyvkiadó hivatalát és nyomdáját esetleg részvénytársasági alagra helyezze. A múlt év tiszta jövedelme 236 ezer korona bevétel mellett 26,300 korona. A vagyon 1,300,000 korona. A mostani év költségvetése: 284 ezer korona bevétel és 154 ezer korona kiadás.

MI UJSÁG?

A király május 26-ikán délután elutazott Buda-pestre, a brucki táborba. Innen 28-ikán Bécsbe megy, de június 3-ikán este ismét visszatér Buda-pestre, a hol június közepéig marad, a meddig remélhetőleg a delegációk elvégzik dolgukat.

A király Budapesti időzése alatt jótékony czélokra nagyobb összegeket adott. A városi ligeti virágkorzó rendező bizottságának is ezer koronát küldött a munkás-otthon pénztára javára. Az emberbaráti és közintézeteknél tett látogatásait a király május 24-ikén a tüdőbetegek budakeszi szanatóriumának és 25-ikén a budapesti telefon-hálózat központi új palotájának megtekintésével fejezte be.

Erzsébet királyné emléke Pozsonyban. Pozsonyban a pünkösdi ünnepek alatt a prépostház udvarán leplezték le azt a márványtáblát, a melyet *Horeczky Ferencz* báró címzetes püspök és pozsonyi prépost készítetett, hogy megörökítse a királynénak 1886 április 27-ikén *Rónay Jácint* prépostnál, a királyi gyermekek egyik nevelőjénél tett látogatásának emlékét. Erzsébet királyné *Gizella* és *Mária Valeria* leányaival együtt látogatta meg Rónayt. A márványtábla leleplezésekor az ünnepi beszédet *Boltizár József* püspök, érseki helynök mondotta. A beteg *Horeczky* prépost nevében *Zandt* apátplébános megköszönte a püspöknek, a főispánnak és a közönségnek az ünnepélyen való részvételt.

Lotz Károly festőművésznök, kinek egészségi állapotjáról nem rég agaszott hírek terjedtek el, pihenőre utazott Tordára, *Sándor Ákos* főispáni titkárhoz, a kihez családi kötelek fűzik. Ott fel is üdült már és a nyárra a Semmeringre készül. A budai királyi palota Habsburg-termének mennyezeti képét — melyet ő fest, — a király május 21-én tekintette meg. Ő Felsőre a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott az allegorikus műről s megbízta gróf *Apponyi* Lajos udvarnagyt, hogy tudassa elismerését a művésznökkel.

A király levele **Kolossváry altábornagyhoz**. A király szép kifejezését adta *Kolossváry* Dezső volt honvédelmi miniszter iránt való szeretetének azzal, hogy sajtóközleg iri levelében üdvözölje mint vőlegényt. A király levelében a többek közt az kívánja tábornokának, hogy „legyen olyan fényes a házassága, mint a minő a katonai pályája”.

A **Lónyay gróf** *Bodrog-Olasziban*. Gróf *Lónyay Elemér* és neje *Stefánia* hercegnő néhány nap előtt szemlényegyi birtokára, *Bodrog-Olasziba* érkezett. A grófné tudvalevőleg hosszabb betegség-ből gyógyult fel. Május 21-ikén ünnepelte születés napját és nagyon sok üdvözlő táviratot kapott.

Bocskai István fejedelem emléktét nemcsak a hajduság őzi különös kegyelettel, nem maradnak el a hajduktól Kolozsvár külvárosainak földművelői sem, kiknél hagyományként él, hogy Bocskai telepítte őket is fedél alá és juttatta szántóföldhöz. Ennek háromszáz éves emlékét a kolozsvári földművesek pünkösdi másodnapján megünnepelték. *Irsai* ref. lelkész és *Szadeczky* Lajos egyetemi tanár beszédet mondott, három földműves hazafias költeményeket szavalt. Este mulatság volt. *Bocskai* szülőháza Kolozsvárt *Mátyás király* házának tőzomszedságában van. Elhatározták, hogy emléktáblával jelelik meg Kolozsvár e nagy szülöttének házáat is.

Vécsey Tamás negyvenévi tanárságát május 25-ikén gyöngédes és figyelmes formában ünnepelték meg a budapesti egyetem első éves hallgatói. A tanár e napon tartotta a mostani iskolaévből utolsó előadását. A mikor a teremben megjelent *Spur László* elsőéves joghallgató üdvözölte, mire *Vécsey* Tamás meglehetősen mondott köszönetet az ünnepelésért. „Nem gondoltam volna, — ugymond, — hogy negyven éve már, amióta az ifjúsághoz beszélni kezdem. Ezek az évek bámulatos gyorsasággal tünnek el, számukkal nem jegyeztem föl, de följegyeztem, hogy bizony jelentkeznek már az apák fiaikkal, sőt nagypapák unokáikkal, a kik előadásimat hallgatták.” Az ifjúság lelkes éljenzessel fogadta a tanár szavait.

AZ ÚJ TELEFON-PALOTA NAGY KEZELŐ-TERME

Jelky Gyula fényképe.

Eljegyzés. Dr. *Kutly* Dezső egyetemi magántanár, az Erzsébet királyné szanatórium igazgató-őorvosa eljegyezte *Huszár* Ilona bárónét, báró *Huszár* Ádám és *Bornemiza Zsuzsanna* báróné leányát Budapesten.

Házasság. *Tác* Adél, kiadóhivatalunk tisztviselőnőjét e hó 23-án vette oltárhoz a ferenczvárosi plebánia-templomban *Rozmár* Pál m. kir. honvéd tőzörsmester.

Kinizsi-estély Veszprémben. Fényes hangverseny volt május 12-én este Veszprémben a törökverő hős *Kinizsi Nagy-Vázsonyban* felállítandó szobra javára. A hangversenyen Veszprém város közönségének színe-java jelen volt, zsúfolásig megtöltve a megyeház nagy termét. A városi dalárda megnyitói éneke után *Lampérth Géza*, lapunk munkatársa szavalt el erre az alkalomra írott sikerült költeményét. *Rudnay* Ilonka és *Kecskeméty Margit* énekek, *Hergely József* hegedűjátékkal működtet közre, *Zsigmond* kegyesrendi tanár felolvasást tartott. Az estély, melyet *Óváry* Ferencz országgyűlési képviselő rendezett, szép jövedelmet hozott a szobor-alap javára.

Dr. Tuszkai Ödön budapesti orvos, ki a nyáron át *Mariénbadban* folytat gyakorlatot, ismét megkezdte a világfürdőn orvosi működését.

Bikaviadalok Budapesten. A budapesti állatkertben most egy nagy czirkuszt építenek vagy 20,000 néző számára s abban június elején bikaviadalokat tartanak, spanyol toreadorokkal és valódi spanyol bikákkal. Budapest fővárosi hatóság megadta rá az engedélyt, a mit 1896-ban, az ezredéves ünnep alatt egy bikaviador-társaságtól megtagadt. *Grof Tisza* István miniszterelnök is, miután a dolgot a *Rudnay* Béla főkapitány jelenlétében szűkebb körű tanácskozást tartottak s a viadal részletes tervezetét előbe terjesztették, — szintén beleegyezett a bikaviadal megtartásába, ugyanazon feltételekkel, mint Párisban és Brüsszelben is rendezték, hogy t. i. vér ne folyék, a bikát le ne öljék s lovak se szerepeljenek.

HALÁLOZÁS.

PÁL FRIGYES mecklenburg-schverini herceg, porosz tengerészhadnagy meghalt Schverinben 22 éves korában. Este még vacsorát rendezett barátainak, reggelre halva találták. Állítólag szívbeteg volt, de az orvosi jelentés a halál okát nem mondja meg. Azt sem tudják, ki volt a haloklónál. A fiatal herceg titokzatos haláláról sokat beszélnek Németországban.

MÁRIA ISABELLA, württembergi hercegnő, János György század herceg felesége, a szász király menyje 33 éves korában meghalt Drezdában, május 24-ikén az orvosi klinikán, a hova súlyos operáció végett vitték. Halála váratlanul következett be. Az elhunyt hercegnő Württembergi Filipp herceg leánya volt, édes anyja *Mária Terézia* főhercegnő, *Albrecht* főherceg unokája, 1871-ben született Orthban és 1894-ben esküdött meg Stuttgartban a szász király fiával. Gyermeke nem volt.

Elhunytak még a közelebbi napokban: **POLONYI** ANTAL zay-ugróci r. kath. esperes-plebános hosszabb betegség után. — **MOLNÁR** PÁL iparrajziskolai tanár 55 éves korában Budapesten. — **MATYSZ** JÁNOS m. kir. állami főgimnáziumi tanár 49 éves, Fiumében. — **BÉKÁSSY** GYULA volt országgyűlési képviselő és 48-as honvéd 72 éves korában Pápan, Hollandiában államtitkár és honvédtábornok özvegye édes atyját gyászolja az elhunytban. — **DEKÁRI** ERNŐ alsó-fehérmegyei birtokos, régi honvédhadnagy, megyei nyug. főerősz, 73 éves korában Kolozsvárról és a borbándi sírkertben temették el. — **ACS** JÁNOS 48-49-iki honvéd Szatmár-Zsedényi községben 76 éves korában. *Damjanics* seregében harcolt, majd részt vett Budavár ostromában. Az elhunytban *ACS* János resiczabányai tanár édes atyját gyászolja. — **GERGELEY** JÁNOS 48-as honvéd-nemzetőr, a kolozsvári városi közművek felügyelője és pénztárnoka 86-dik évében Kolozsváron. — **TÓTH** ISTVÁN nyug. községi ref. tanító, volt 48-as honvéd, 71 éves korában Kecskeméten. — **MOCSONYI** GÉZA fővárosi háztulajdonos, a politikailag is ősmert *Mocsonyi* román család tagja, 60 éves korában Nizzában. Holttestét hazahozták Magyarországra. — **KUGLER** GÉZA, a képviselőház gazdasági hivatalának főnöke, népszerű tisztviselője hivatalának, s holttestét Újvidékre szállították. — **BULYOSVÁRY** JÓZSEF, Nagyvárad nyug. polgármestere, régebben kir. ügyész, hosszas szenvedés után, s halálát előkelő rokonsági gyászolja. — **IFJ. GÁL** FERENCZ, a szeged-eszegrádi takarékpénztár helyettes igazgatója, 43 éves, Szegeden. — **NÁDOSY** DEZSŐ, a szabócsin hitelbank pénztárosa, 43 éves, Nyiregyházán. **ADLER** SAMU kapi-i földirtokos és nagybérlő, a gazdasági egyesület, és több gazdasági bizottsági tagja, Káspiban 60 éves korában. — **ID. MATTYASOVSKY** FERENCZ, 76 éves korában Jászson. — **HAJBA** KÁLMÁN néptanító 29 éves korában Kaposvárott. — **OSVÁTH** ABDEL GYULA, a Magyarországi vármegyék és városai állami szerkesztősége tagjának és *Halászy* Anna írónőnek öt éves fia, Gyulán.

ÖZV. TELBISZ ERNŐ, szül. *Lombay* Karolin, az 1848-49-iki pesti főkapitány, *Lombay* Imre nővére, a több év előtt elhunyt *Telbisz* Jenő zeneszerző és budapesti zenetanár édesanyja, 79 éves korában Budapesten. A *Lombay*-család a szabadságharc végén *Lombay* Imre pesti kapitánnyal, testvérelével *Jánossal* és rokonságával elősegítette *Kossuth* menekülését, és *Lombay* Imre városi kapitány megvetésével utasította vissza az akkori hatalomnak *Kossuth* és több menekülő kézrekerítésére tett ajánlatát. Ezért halálra ítélték, de mint menekültet *Kossuth* Lajos, *Irányi* Dániel és gróf *Andrássy* Gyula névelve együtt csak papirosan szereztek bitófára. — **SEBESTÉNYI SEBESTÉNY** ANTONIA 88 éves korában Budapesten. — **SZÉCSÉNYI** ISTVÁNNÉ, szül. *Helmezy* *Mária* 47 éves korában, Kolozsvárott. — **BRÜLL** ISZACZKNÉ, szül. *Neuvelt* *Ernesztina*, a budapesti ügyvédi kamara másodelnökének s budapesti angol konzulnak felesége Budapesten. — **KRALICZ** JÁNOSNÉ, szül. *Szász* *Lujza*, 29 éves korában Budapesten. — **GRÖNYPÁL** JÓZSEFNÉ, nyug. honvédszázados felesége, *Maros-Vásárhelyen*. — **BOSNYÁK** ANDRÁSNÉ, száztizenhárom éves korában, a tolnamegyei *Grobock* községben.

Szerkesztői üzenetek.

Boldogság. A szép költeményt köszönettel vettük s legközelebb közölni fogjuk.

B. K. A krimi hadjárat alatt Szabaszeptol ostroma majdnem egy egész évig tartott s Oroszországnak 100,000 emberbe és 120 millió forintjába került, e mellett fekete-tengeri hajóhada néhány másodrendű szállítóhajó kivételével elpusztult. Szabaszeptol helyzete azonban egészen más volt, mint *Port-Artur*-é, mert a szárazföld felől folyton lehetett hede erősítéseket, élelmi és lőszerkeket küldeni, míg *Port-Artur* teljesen el van szigetelve.

Az üngyilkos. *Elbeszélés.* Meglehetősen erőltetett és valószínűtlen mese, bőven tarkárva modernkedő szavakkal, kifejezésekkel, melyek a dolgozatot egyáltalán nem teszik élvezhetővé.

Mimnermosbó. Az első jó volna, de ezt magában alig volna érdemes közölni, mert a másik, a *Helios*-ról szóló jelentéktelen s nem elég érdekes.

A bánat. Akart mondani valamit, de megmondani nem bírja. Nem elég világos, miféle az az igazi bánat. A vers stílje ellen is vét: szónokilag alakítja meg azt, a mi lírai hangot kíván.

Meghalt egy gyermek. Egy temetés. A javítás se tette közzé: a szép eszme még mindig nincs elég művészién kifejezve s a nyelvben, verselésben sincs elég zene *Talan* másvalami majd jobban sikerül.

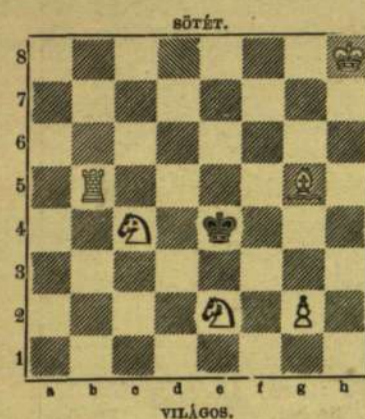
Emlékek. Tudom még lesz idő. *Titok*, stb. *Forrongó* lélek, mely önmagát keresi s utójában gyakran téved taposott nyomokba, sőt egyesenes utánzásba is, úgy látszik azonban, van benne valami.

Nem közölhetők: *Gondolcs-e rám. Csalogány* *sárraddal* stb. Ha nincsenek ezeknél jobb versei, kár

lesz őket kötetben kiadni. — *Lelkiismeret. Egy nosztalgus naplójából.* Kezdetleges, mondvaesinált romantika. — *Kétféle szeretet, Menyasszonyhoz,* stb. Diákos ízű, önképzőkori színvonalú próbálkozások.

SAKKJÁTÉK

2382. számú feladvány. Johner P.-tól.

Világos indul s a negyedik lépésre matot mond.

A 2366. számú feladvány megfejtése Marin V.-tól.

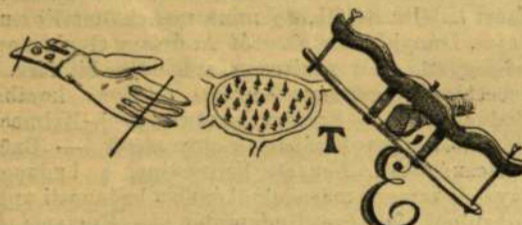
Világos. Sötét. Világos. a Sötét. 1. Va8-e8 ... Fa3-e1 : (a) 1. ... Ke4-f4 (b) 2. Ve8-e7 ... t. sz. 2. He1-e2 + stb. 3. B v v mat. Világos. b. Sötét. 1. ... Bb7-b5 : 2. Ve8-e6 + stb. Bh7-h8 :

A 2367. számú feladvány megfejtése Gérecs Károlytól.

Világos. Sötét. Világos. a Sötét. 1. Hb6-d7 ... Hg3-f1 : (a) 1. ... b2-b1 V (b) 2. Hd6-f7 ... Hf1-d2 : 2. Ff1-c4 + b5-c4 : 3. Bd1-d2 ... Bb7-b8 + 3. Hd7-f8 + Ke6-e5 4. Hf7-d8 ... Bb8-d8 + 4. Hd6-c7 + Ke5-f4 5. e7-d8 H mat. 5. Hf8-e6 mat.

Helyesen fejtették meg: Budapest: K. J. és F. H. — Andorfi S. — Kovács J. — Csomonyán: Németh Péter. — Bakony-Szentlászló: Szabó János. — Farkent: Kintzig Róbert. — A pesti sakk-kör.

KÉPTALÁNY.

A Vasárnapi Ujság 19. számában megjelent képtalány megfejtése: *A bölcs nem hordja magasán fejét.*

Felölös szerkesztő: Nagy Miklós.

Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Kaplony-utca 9.

Salvator Természetes vasmentes Lithion-forrás kitűnő hatású vese-, hólyag-, rheuma- és köszvénybántalmakkal, veseléti nehézségekkel, cukorbetegségekkel, a légző- és emésztési szervek hurvatárával Budapest, főraktár Édeskúty L. urnál.

„FAKIR” soványít, karcsúvá tesz, szivertől, hasról és csípőkről a hajat eltüntet, miáltal a termet előbbi alakját visszanyeri. Apasztó-sók szeresése és szételése lévén, gyors hatású és ártalmatlan. Számos hányalulat. Használat előtt. kóst. Ára 8 korona. Használat után. KISS M. gyógyszerárában, TISZA-DOB. 10488

KODAK Arjegyzék ingyen és bérmentve valamennyi árusítónál.

ELSŐ MAGYAR ÜVEGGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG Budapest, V., Ferencz József-tér 3 (Fürdő-utca sarkán). Ajánlja: Margit befűtött üveg, mely minden tekintetben felülmúlja a más szerkezeteket. Az üveg szép fehér légm-ntes zára egyszerű, kezelése könnyű. Készül 1/10 lit. ürtartalommal á 40 fill. 1/2 á 50 K. Kristályüveg asztalkészletek nagy raktára.

PURGO

TÁTRA-FÜRED A Magas Tátra legnagyobb klimatikus gyógyhelye 1020 méter magasságban. 400 szoba. Vizgyógyintézet. Az új «Nagy-szálló» 120 elsőrendű szobával egész éven át nyitva. Villamos világítás. Központi fűtés. Penzió-rendszer. Villamos kocsiközeledés Poprád-Felkáról. Fárdőleirást kívánatra küld. A fürdőigazgatóság.

Most jelent meg a Franklin-Társulat kiadásában **JÓKAI MÓR ÖNMAGÁRÓL.** (Önéletrész és egyéb emlékezések. 1825—1904.) Beöthy Zsolt bevezetésével. Huszonegytűves kis nyolcad alakú amatőrkötet. *Jókai Mór arcképeivel és utolsó, még kiadatlan novellája elejének fac-similéjével* Tartalom: Önéletrész-om. A kis diák. Az első arany. Kecskeméti jogászévek. 1848—1849. Életem legszomorúbb napjai. Kovács János. Az én színpadi életem. Egy nap Arany Jánosnál. 1878 február 18. Az én fecskéfélszem. A én bírói hivatalom. Törvényszerű vallomás. A látható Isten. Negyven év visszhangja.

Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai) cs. és kir. udv. könyvkereskedésben Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. sz.

Egy kísérlet elegendő annak igazolására, hogy az arc és kéz ápolására, szepítők, májfoltok, pattanások, kiütések ellen a már általánosan elterjedt **Korányi-féle** 10363 **kámforos arcz-krém** hatásában föltűnő hatással. Zsirtalan, nap-palra is alkalmazható. Egy tégely ára 1 korona, 6 tégelyt bérmentve küld: Korányi Imre «Kigyóhoz címzett» gyógyszerárára Nyiregyházán.

A világ legnagyobb természeti csodája a **Dobsinai jégbarlang.** Villamos világítás mellett meglekint-hető október 1-ig. 10481 Prospektust díjtalanul küld az igazgatóság.

POLGÁR SÁNDOR orvosi mű- és késztermék Budapest, VII., Erzsébet-körút 50 legújtanosabban beszeresethők saját gyártmányon m. kir. szab. sörvíztők, betegápolási-czikkék, kötszerek, összes gummiárak, valódi franciai különlegességek (óvszerek) stb. 10146 Képes árjegyzék ingyen.

Kodak Ltd. Wien, I., Graben 29. ujdonságok 1904-re. Csapó-táskák 3 és 3 A, eltolható előrészszel és önműködő zárral. Seed szárazlemezek. A világ legjobb lemezei. 10245 Kodak-platin-papiros. Valódi platinpapír, hártalan tartóssága. Önszínületező Salio-papír, szükségtelemé teszi az aranyfürdőt.

GERŐ ADOLF udvari szállító cipész-mester Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 4. Ajánlja készítményeit mindennemű 10186 estély és utcai cipőujdonságokban, hölgyek és urak részére. Legfinomabb és tartós kivitel. *Jutányos szabott árak!*

Realiskolai Internátus A dévai áll. főreáliskolával kapcsolatos internátusban az 1904/5. tanévre több hely üresedik meg. A bennlakás is állami felügyelet alatt áll. Az intézet el van látva a legkényesebb igényeknek megfelelő lakó-, háló- és betegszobákkal, nagy játszó-udvarral. Déva fekvése gyönyörű, éghajlata enyhe. Az évi ellátás teljes díja 600 korona, mely 150—150 korona negyedévi részletekben fizetendő. E mellett van egy pár kedvezményes hely is: 400—300 koronával. Jelentkezni, illetőleg folyamodni lehet f. évi július 20-dikáig az igazgatóságnál, mely kívánatra részletes tájékoztatót küld. 10475 Déva, 1904 április 23. Az igazgatóság.

Fővárosi színházak műsora. A «Vígsház» nagy sikert aratott ujdonsága: **Nona.** Bohózat 3 felvonásban, írta: A. Bisson fordította Szász Zoltán, ára 60 fill. A «Népszínház» kiténő ujdonsága: **A konsul felesége.** Operette 3 felvonásban. Írták Ferrier és Clairville. Ára 60 fillér. A «Királysínház» állandóan műsoron lévő ujdonsága: **Én, te, ő.** Operette 3 felvonásban. Írták: Flers és Caillavet. Fordította Heltai Jenő. Ára 60 fillér.

Kap. ható: **LAMPEL R. (Wodianer) F. és fiai** cs. és kir. udv. könyvkereskedésben, Budapest, VI. ker., Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

A Rákóczi-kor elbeszélő költészete. Irta: **GAGYHY DÉNES.** Ára 2 korona. Kaptható: Lampel R. (Wodianer) F. és Fiai cs. és kir. udv. könyvkereskedésben, Budapest, VI., Andrassy-út 21. és minden könyvkereskedésben.

Seffer Antal ipartelepe es angol sportjátékok gyári raktára Budapest, Károly-utca, boltszám 12 (Központi városház épület.)

Kodak Ltd. Wien, I., Graben 29. ujdonságok 1904-re. Csapó-táskák 3 és 3 A, eltolható előrészszel és önműködő zárral. Seed szárazlemezek. A világ legjobb lemezei. 10245 Kodak-platin-papiros. Valódi platinpapír, hártalan tartóssága. Önszínületező Salio-papír, szükségtelemé teszi az aranyfürdőt.

Carmen Sylva krém és szappan **Chapó Iván, Resicza, Fő-tér 37.** Készítménye felülmúlhatatlan szer **szeplő, pörsenések, pattanások,** 10458 májfoltok, ráncos bőr, himlőhelyek, az orr és arcz vörössége ellen, az arczbört fiatalosan üdve és káprázatosan fehérre teszi. Raktár van belőle minden gyógyszerárban, a hol pedig nem kapható, ott forduljanak közvetlenül a készítőhöz, ne fogadjanak el u-ánzatot, hanem kérjék Chapó gyógyszerész Carmen Sylva krémjét és szappanját.

Mme Charlotte kozmetikai intézetét áthelyezte Bécsi-utca 6. szám alól **Koronaherceg-utca 10 vagy Párisi-utca 3. szám, félemlét 3.** 10304

A szépség csak addig tart, a meddig ápolják. Tisztelt hölgyeim! Tesek bármelyik bőrgyógyászattal m. kérdéset a ugyanazt a választ fogja hallani, hogy minden eddig ismert, vegyi úton készült arczkrémnek, kenőcsnek, szappannak és pudernak vannak előnyei és hátrányai. Az összes előnyöket — a hátrányok nélkül — csak **A Székely havasi tejkrem** tejkrem-szappan és tejkrem-hölgypor **A Székely havasi tejkrem** ára 1 K **A Székely havasi tejkrem-szappan** ára 1 K **A Székely havasi tejkrem-hölgypor** ára 1 K 50 f. Egyedüli készítője: **Balázsovich Sándor** gyógyszerár Sepső-Szent-Györgyön, Kossuth-tér 5. Ki bérmentve küld bárhova 1 krém, 1 szappan, 1 hölgypor 4 K-ért 2 K-ért 7 K-ért Budapestben kapható: **Török József** gyógyszerár, Király-utca 12 és **Herzka Mándor**nál, Kossuth Lajos-utca 7.

Lawn-Tennis Szántalan új angol-játékokat tartalmazó képes árjegyzék kívánatra díjmentesen. **Seffer Antal** ipartelepe es angol sportjátékok gyári raktára Budapest, Károly-utca, boltszám 12 (Központi városház épület.)

+ Soványság + Szép felt. testűtömöt a D. Franz Steiner & Co. Berlin szőpors Alal. Aranyéremmel kitűntette Paris 1900., Hygiene-kültsége és Hamburg 1901. 6-8. hely. stb. má 30 fontnyi gyarapodást érte. Orvosi rend. szerint. Szépség-kezelés. Nem szédül. Szépség-kezelés. Ára kartonomban 1 kor. 50 fillér. Postautalvány vagy utánvétellel. Szállítja: 10128 **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerár, Budapest, 18. Király-u. 12. **KIVIERA JBOLYA** IGAZI JBOLYA ILLAT. **MOTSCH A. ÉRT. BÉCS** 123 QUELLEN. 11. 2. 2. 1. LUZECK 3. 2.

Kérje csak a **Selle & Kary-féle FREDIN** legjobb tisztítószert minden smom lábbeli számára. Sárga és fekete. Különböző ajándékos Boccalfis, Oncaria, Chevreau- és lakkcipőkre. **Wien, XII/1.**

Nodusin Aranyér-balsam. tökéletesen és biztosan gyógyítja úgy a vak, valamint a nyitott aranyeret. Elismerőlevelek. Készíti: 10326 **Nagy Kálmán** gyógyszerész Nyiregyházán. Kapható az összes gyógyszerárban. Főraktár: **Török József** és **Esger Leó** gyógyszerárak Budapestben. Ára használati utasítással együtt 4 kor., bérmentes küldéssel postán 5 kor.

FOGÁPOLÓ-SZER (Elixír, Por és Paszta) KÉSZITIK A **BENCÉSEK SOULAC-ban.** A. SEGUIN, Bordeaux **JURY-TAG VERSENYEN KIVÜL** az 1900-iki párisi világlkiállítás.

BUDAPESTI GYÁRAK ÉS CZÉGEK.

Fájós lábakra ajánlja **Gerő Adolf** udvari szállító **IV., Kossuth Lajos-utca 4. sz.** Specialista anatomikus alapon készült gyermek-czipőkben.

Budapesti Takarékpénztár és Országos Zalogkölesön Részv. társ. Irodái: VI. ker., Andrassy-út 5. (saját házában) 10243 Befizetett részvénytöke 10 millió korona. Elfogad betéteket takarékbetét könyvecskék és pénztári jegyek ellenében 4%-os kamatozással, valamint folyó-számlában (check-számlán). A 10%-os betétkamat-adó az intézet fizeti. **Lezártól váltókat, előlegeket nyújt értékpapirokra. VÁLTÓ-ÜZLETE** megbízástól teljesíti mindenféle értékpapírok vételét és eladását a legelőnyösebb feltételek mellett s foglalkozik minden a váltóüzletek keretében tartozó üzletágakkal. Üzleti órák: délelőtt 1/2-1-ig, délután 1/2-5-ig. **Magyar kir. osztályosjegyek főelárusító helye IV., Ferenciek-tere 2. szám. Kézi zalogüzlet: IV., Károly-körút 18., IV., Ferenciek-tere és Irányi-u. sarkán, VII., Király-u. 57., VIII., József-körút 2., Üllői-út 6. sz.**

Telefon 57—08. **LOHR MÁRIA** Telefon 57—08. ezelőtt **KRONFUSZ** csipke, vegyeszeti tisztító- és műfestő-intézete megnagyobbítottot eröművi szőnyegporló és szőrmearu megóvó-intézettel. — Megbízások átvételnek: VIII., Baross-utca 85. sz. saját házában lévő gyárban es a következő főközletekben IX., Calvin-tér 9. V., Harminezad-utca 3. VI., Teréz-körút 30. VI., Andrassy-út 16. VIII., József-körút 2. szám. 10347

KIRNER JÓZSEF cs. és kir. udv. puskműves, az olasz király ő felségének udvari szállítója, **BUDAPESTEN** raktára: IV., Bécsi-utca 2., gyára: Rózsá-utca 7. Dúsán ellátott raktár legújabb szerkezetű kettős vadász-fegyverekből, golyófegyverek, amerikai Winchester serétes ismétlő fegyverek, forgópisztolyok, szalonfegyverek és pisztolyok, töltények és vadász-szerekből, melyek jóságáért kezeskedik. (Alapított 1808. évben.)

Szűrgöncsim **DAVID KÁROLY ÉS FIA** Telefon szám 41—48. **doboz-papíráru és szab. fémkapocsgyára** Budapest, I., Mészáros-utca 38. 10030 Gyár: Papírtányért, bon-boniert és jardinet-dobozokat. Sajtolt kerek dobozokat, légmentesen elszárhozó, összehajtható dobozokat pólyák, 16 gypot, stb. csomagolásra. **Híntődobozok**, valamint **húzott lemez-csúvek** tetszés szerinti nagyságban. **Teásdobozok** 1/4 kgr.-tól 10 kgr.-ig, valamint 6, 10 és 20 literes tea csomagolásban. **Szekrénycsúpke és kőp-ládapapír** legújabb szín és kivágásban. **Allandó kiállítás a fenti czikkékből a városligeti iparsarnokban meglekinthető.**

Testesség, Kövértestűség.

Hogy nyúlunk legyünk a nélkül, hogy az egészségünknek ártson, használjuk a **Pilules Apollo-t**, mely tengeri növények alapján van előállítva és párisi orvosok által jóváhagyva.

E könnyen betartható gyógyszerrel elhajtja a túlsúlyos embert csilhatatlannal és biztosítja rövid idő alatt a kövértestűség gyógyulását mind a két nemnél.

Ez a tika minden elegáns hölgynek, ki nyúlunk és fiatalos alakját meg akarja őrizni. Egy üvege ára utasítással együtt K 6.45 bérmentve, utánvéttel K 6.75.

J. Ratié, Pharmacia, 5, Passage Verdeau, Paris (9e).

Raktár Berlinben: **B. Hadra, gyógyszerész, Spandauerstrasse 77.**
Ausztria-Magyarországban: **Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12. 10467**

Ha őszül a haja

ne használjon mást, mint a

„STELLA“-HAJVIZET,

mert ez nem hajfestő, de oly vagy összetételű szer, mely a haj eredeti színét adja vissza. Üvegje 2 K. **ZOLTAN BELA** gyógyszerterében.

Budapest, V/49, Szabadság-tér, Sétány-utca sarkán. 10380

Venus

természetes legerősebb szén-sav és Lithion tartalmú forrása a kontinensnek. Kézi-Polyáni székely forrás. Hatásos szer vese-hólyag-baj-vizelési nehézségeknél: rheuma, csukor valamint katarrhus és emésztési zavarok ellen.

Főraktár: **EDES-KUTY L. Budapest.**

A Kalap-király

3, 4, 5 koronás különlegességekben elismert specialista. **Kossuth Lajos-utca végén, Eskü-út, Klótid-palota.**

ZSIGMONDI KÁROLY kocsigyártó, Budapest, IX., Imre-utca 3. a központi vásároson megüv. Árjegyzékét ingyen és bérmentve küld. **Museum-körtút raktárát** besztintette. Használt kocsikat becsérel, javításokat elfogad.

MATTONI ERZSÉ-SÓSFÜRDŐJE BET BUDAPESTEN (BUDÁN)

Meglepo gyógyhatással bír különösen **női bajokban**, továbbá alhasi és általános vérbenyégben, verőcéri pangások esetén. máj- és lép-bajokban, aranyérben stb.
Idény április 15-étől szept. végéig.
65 fürdőszoba; számos kellően berendezett kényelmes vendégszoba. Vendéglő mérsékelt árú ételek és italokkal.
Bendelő orvos: **10345**
Dr. POLGÁR EMIL.
Villamos vasuti állomás.

Köszönetnyilvánítás.

Mittelbach S. urnak, Zágráb.
Nem bírtam járni! Véletlenül jutottam az ön tyúkszemű szőréhez és már rövid használat után képes voltam órák hosszat minden fáradság érzése nélkül gyalogni. Hálás köszönetet mondok önnek ezért és a szert mindenkinek melegen ajánlom. — Kizárólagos raktár: **MITTELBACH S.-né, Zágráb, Duga ulica 3 B. 10388**
80 filléres előleges beküldése után bérmentve küldték. Használat után.

Császárfürdő BUDAPESTEN

Kwizda-féle 2738 kornenburgi marha-táppor.

Életrévi szor lovak, szarvasmarhák és juhok számára. A legtöbb istállóban 50 év óta használják falánkúság hiányzál, rossz emésztésnél, a tej jobbtására és a tehének tejbőségének fokozására. 1 dobozban ára K 1.40, 1/2 doboz K — 70. Főraktár Magyarország részére: **Török József gyógyszerész, Budapest, Király-utca 12 és Andrássy-ut 26. szám.**

KWIZDA FERENCZ JÁNOS

es. és kir. osztr.-magy. román kir. és bulgária fejed. udv. szállító. **Kerületi gyógyszerész Kornenburgban Bécs mellett.**
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

SCHÖNWALD IMRE arany- és ezüstékszer-gyáros és órásmester, Pécssett 122.

A drágakövek valódiságáért kezeskedve! Minden gyűrűhöz egy nagyon csinos tok adatik. — A gyűrűk tetszés szerinti bőségben szállítanak.

- Amerikai talisman gyűrű crysoprakóval, gyönyörű kiállításban, 14 karátos aranyból 9 korona.
- Nagyon divatos alaku, valódi 14 karátos aranygyűrű, 2 nemes opállal ékítve 16 korona.
- Igen érdekes és nemes idész, valódi türkissel 14 kar. nehéz aranyból 28 korona.
- Legújabb francia kivitelű női gyűrű, rubin, smaragd és gyémánttal dusan kirakva 135 K.
- Gazdagon kirakott brillians gyűrű, a közepén smaragd v. rubin 300 korona.
- Valódi 14 karátos arany jegygyűrű domboru kivitelben, szabdkézi munka, 8 koronától 30 koronáig. Vésés ingyen eszközöltetik.
- Ódvöske gyűrű, nagyon kedves alaku, valódi türkis vagy opállal díszítve, tömör, finom aranyból 10 korona.
- Csinos női gyűrű 3 nemes opállal, nagyon szépen kidolgozva, 14 karátos tömör aranyból 14 korona.
- Idéal, a legkedvesebb alaku női gyűrű 1 brilliant és 1 sa-phírral, tömör 14 kar. aranyból 160 korona.
- Gyönyörű művi és legszebb ragyogóan brillians gyűrű, 4 nagyob és 9 kisebb kövvel 250 korona.
- Remekül ragyogó brillians gyűrű a legszebb párizsi kivitelben, 3 keleti rubinnal vagy smaraggal 400 korona.
- Remekül ragyogó brillians gyűrű a legszebb párizsi kivitelben 300 korona.
- Igen szép kivitelű női gyűrű, szines kövel és igaz gyöngy-gyel ékítve 12 korona.
- Valódi ezüst gyűrű, mely ugy ragyog mintha a legszebb gyémántokkal lenne kirakva 2 kor.
- Meglepo szép kivitelű párizsi gyűrű rubin vagy sa-phír és brilliansokkal 280 korona.
- Egy nagy igazgyöngy és brilliansokkal dusan kirakott angol női gyűrű 300 korona.
- Legszebb ragyogó brilliansokkal dusan kirakott legújabb párizsi női gyűrű 440 korona.
- Egy nagy brillians és rubin, a többi kis brilliantokkal ékített, legújabb gyönyörű kivitelű gyűrű 360 korona.

23. SZ. 1904. (51. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ: **NAGY MIKLÓS.** FŐMUNKATÁRS: **MIKSZÁTH KÁLMÁN.** BUDAPEST, JUNIUS 5.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával együtt) egy évre 24 korona (félévre 12 *); Csepelen a VASÁRNAPI UJSÁG (a Világkronikával) egy évre 16 korona (félévre 8 *); A POLITIKAI UJDONSÁGOK (a Világkronikával) egy évre 10 korona (félévre 5 *). Külföldi előfizetésekre a postallag meghatározott vitellől is csatlakod.

ZMÁJ JOVÁNOVICS JÁNOS.

A ZMÁJ szó szerbül sárkányt jelent s ez az író, egyszersmind általánosan elterjedt és legismertebb neve **Jovánovics Jánosnak**, a szerbek hírneves költőjének. E melléknév, mely már vagy 30 éve nagy népszerűsége tett szert a szerb irodalomban, eredetét annak a «Zmáj» («Sárkány») című élelzapnak köszöni, melyet Jovánovics 1870 körül Budapesten szerkesztett.

az 1858-iki «Pesti Napló» közölte, szerbet a Hadzsics szerkesztéséig alatt megjelenő «Le-topisz» című folyóirat. Mindkét bíráló egy-értelműleg dicsérte a fordítás művészi színvonalát. Hogy mily élvezetes és vonzó volt a fordítás, azt az is bizonyította, hogy a szerb «Toldi» 600 példányban kelt el, a mi az akkori szerb irodalom állapotai mellett tekintélyes szám. Jovánovics műfordítói eljárása a «Toldi»-ban körülbelül teljesen kialakulva mutatkozik. Általában véve szabadon fordított s nem törekedt mindenütt az alaki hűségre. Erre céloz ő maga is, a «Toldi»-hoz írt előszavában, midőn kiemeli, hogy vágya volt mindennek előtt a költő szellemébe melyedni. Összehasonlítások tehát gyakran eltéréseket fognak mutatni, de

ezt elsősorban a szerb izlés és a nyelvi sajtáságok okozzák, a melyekre Jovánovics nagy gondot fordít. A «Toldi» lefordítása után is sokat olvasta Aranyt. 1870-ben lefordította és kiadta «Toldi estéjét» 1876-ban «Murány ostromát», a 80-as években pedig a «Toldi szerelme» egyes részleteit is. A balladák közül nem egyet lehet az ő fordításában szerb nyelven olvasni. Közte és a nagy magyar költő köztívo szives viszonyról különösen Aranynak Jovánovicshez 1874-ben írt levele tanuskodik. Sok kedves dolgot ír neki ebben a «Toldi» költője, első sorban hálásan köszöni meg, hogy műveit annyira szerette s hogy azokat kiváló fordításaihoz terjesztte. Aranyon kívül Jovánovics Petőfivel foglalkozott legtöbbet. Maga is lyrai költő s mint ilyen aratta tulajdonképen legnagyobb költői sikereit. Az érzelmi rokonságon kívül közös vonása különben Petőfivel, hogy mindkettő a népköltészet talajából nőtt fel. 1860-ban megjelent a «János vitéz» fordítása s ezt követték az ismertebb költemények közül: a «Téli esték», «A bedölt csárda», «Az örült», «A három fiú», stb. Mint Petőfi-fordító is azzal érdemli ki a legtöbb dicséretet, hogy ritka bizossággal találja el az eredetinek szinét és hangulatát. Jellemző a «Falu végén kurta korcsma» című költemény elterjedése az ő fordításában. Valóban azt lehet mondani, hogy ép oly ismert az a szerb világban, mint a magyarban. Nálunk a déli végeken, Szerbiában és a Balkán minden szerb lakta vidékén ismerik és tudják könyv nélkül s csak kevesen sejtik, hogy nem eredeti szerb költemény. Jovánovics fordításában egészen elszerbesedett s elkeveredett a legkedveltebb népdalok közé. Még dallama is van, egészen szerb ízű; egyik fele oly hangos és mulgató, hogy miként egy szerb zenész mondotta, frenetikus lelkesedéssel szokták énekelni. A dallam élénk, tisztán elemezhető motívumából itélve, úgy látszik, ismeretlen szerzője a Bácskából való.

ZMÁJ JOVÁNOVICS JÁNOS.